Zriaďovateľ:
Trnavský samosprávny kraj

Domov sociálnych služieb pre deti a dospelých
Rohov 27, 906 04 Rohov

Výročná správa za rok 2016

apríl 2017

Spracoval : kolektív zamestnancov DSS Rohov

Úvod k Výročnej správe DSS Rohov za rok 2016

Zameranie Domova sociálnych služieb pre deti a dospelých v Rohove

Zriaďovateľom Domova sociálnych služieb v Rohove / ďalej DSS/ je Trnavský samosprávny kraj v súlade s § 21-23 zákona NR SR č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov, Zákona NR SR č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov, § 112i zákona NR SR č. 453/2003 Z.z. o orgánoch štátnej správy v oblasti sociálnych vecí, rodiny a služieb zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V DSS Rohov poskytuje **celoročná pobytová forma sociálnej služby** občanom so zdravotným postihnutím, ktorým sú telesné postihnutie, duševné poruchy a poruchy správania alebo zmyslové postihnutie alebo kombinácie postihnutí.

Predmetom činnosti DSS Rohov je poskytovanie celoročnej pobytovej sociálnej služby v rozsahu ustanovenia § 38 a odľahčovacej služby v rozsahu ustanovenia § 54 zákona NR SR č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov a noviel (ďalej Zákon o sociálnych službách).

Ciele a spôsoby poskytovania sociálnej služby v DSS Rohov sú zadefinované v Smernici DSS Rohov č. 17/2011, v ktorej je vyšpecifikované poslanie DSS Rohov, vymedzuje rozsah poskytovaných služieb, cieľovú skupinu, stanovuje hlavné ciele DSS Rohov v oblasti poskytovania sociálnych služieb, vytyčuje dlhodobé a krátkodobé ciele, a striktne vymedzuje pravidlá na ochranu prijímateľov sociálnej služby (ďalej PSS) DSS Rohov pred predsudkami a negatívnymi hodnoteniami.

DSS Rohov nie je prispôsobený na poskytovanie sociálnej služby PSS, ktoré si vyžadujú zvýšený psychiatrický dohľad na uzatvorenom oddelení alebo PSS s nadmernou agresivitou.

DSS Rohov neposkytuje sociálnu službu PSS, ktorí boli obvinení a pre ich duševný stav im bolo právoplatným rozhodnutím súdu uložené ochranné opatrenie (ochranné liečenie, ochranná výchova, ochranný dohľad alebo umiestnenie odsúdeného v detenčnom ústave). Zákaz poskytovania sociálnej služby takýmto osobám sa vzťahuje na celú dobu vykonávania ochranného opatrenia (§61 ods.3).

V DSS Rohov je možné poskytovať starostlivosť PSS s :

- duševnými poruchami a poruchami správania
- telesným postihnutím a duševnými poruchami a poruchami správania
- telesným postihnutím alebo duševnými poruchami a poruchami správania, ktoré sú zároveň zmyslovo postihnuté

Poskytované služby v DSS Rohov

A. Sociálna služba celoročnou pobytovou formou (§ 38)

V zmysle Zákona o sociálnych službách , § 38 sa v DSS Rohov poskytuje sociálna služba celoročnou pobytovou formou.

V DSS Rohov sa:

a) poskytuje : 1. pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby
2. sociálne poradenstvo
3. sociálna rehabilitácia
4. ubytovanie
5. stravovanie
6. upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva
7. vreckové a vecné dary podľa osobitného predpisu dieťaťu s nariadenou ústavnou starostlivosťou

b) zabezpečuje : 1. pracovná terapia
2. záujmová činnosť
3. ošetrovateľská starostlivosť

c) utvárajú podmienky na : 1. vzdelávanie
2. úschovu cenných vecí

B. Odľahčovacia služba (§ 54)

V DSS Rohov sa v prípade kapacitných možností (počas dovoleniek PSS v celoročnej pobytovej forme) poskytuje odľahčovacia služba v súlade s § 54 Zákona o sociálnych službách.

Vnútorná organizácia a organizačné útvary DSS Rohov

DSS Rohov sa vnútorne člení na tieto úseky :

A. Úsek starostlivosti o klienta:

1. oddelenie zdravotnej starostlivosti
   a) ošetrovateľské činnosti
   b) opatrovateľské činnosti
2. oddelenie terapií , výchovných činností a sociálnej rehabilitácie

B. Úsek THP a obslužných činností

1. oddelenie účtovníckej agendy
2. oddelenie sociálnej agendy
3. oddelenie obslužných činností

Počet zamestnancov k 31.12.2016 : 72

Činnosť DSS Rohov na úseku starostlivosti o klienta

DSS Rohov v súlade s poskytovaním komplexnej sociálnej starostlivosti zabezpečuje nasledovné činnosti na jednotlivých úsekoch:

A. Úsek starostlivosti o klienta :

- realizovanie individuálneho plánu z pohľadu zachovania a udržania zdravia občanov a poskytovania úkonov nahrádzajúcich samoobsluhu vrátane organizovania a prípravy preventívnych prehliadok, odborných vyšetrení a vedenia predpísanej dokumentácie
- v prípade PSS s ťažkým zdravotným postihnutím spolupodieľanie sa na programe sociálnej rehabilitácie, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou individuálneho plánu PSS
- dohliadanie na dodržiavanie ľudských práv PSS
- striktné dodržiavanie používania telesného a netelesného obmedzenia PSS len v prípade, ak je priamo ohrozený život alebo priamo ohrozené zdravie PSS alebo iných osôb
- vedenie registra telesných a netelesných obmedzení PSS a všetkých náležitostí, týkajúcich sa telesného a netelesného obmedzenia v súlade s § 10 Zákona NR SR č. 448/2008 Z.z.
- aktívne poskytovanie a zabezpečovanie všestrannej starostlivosti o uspokojenie bio-psycho- sociálnych a duchovných potrieb PSS v DSS v súlade s koncepciou a najnovšími poznatkami z ošetrovateľstva

Úsek starostlivosti o klienta sa člení na dve oddelenia :

1. oddelenie zdravotnej starostlivosti
   a) ošetrovateľské činnosti
   b) opatrovateľské činnosti
2. oddelenie terapií ,výchovných činností a sociálnej rehabilitácie

1. oddelenie zdravotnej starostlivosti

- Zabezpečuje aktívne poskytovanie a zabezpečovanie všestrannej starostlivosti o uspokojenie bio- psycho- sociálnych a duchovných potrieb PSS v DSS v súlade s koncepciou a najnovšími poznatkami z ošetrovateľstva
- za činnosť oddelenia zdravotnej starostlivosti zodpovedá hlavná sestra

a) ošetrovateľské činnosti v súlade so Zákonom NR SR č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách, § 22, v znení neskorších predpisov a noviel

- koordinuje staničná sestra

Obsah pracovnej činnosti :

Samostatná odborná práca pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti metódou ošetrovateľského procesu a realizácia odborných ošetrovateľských výkonov v zariadení sociálnych služieb a v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately vykonávané sestrou so špecializáciou.

Kvalifikačné predpoklady zamestnancov na úseku ošetrovateľských činností :

Odborná spôsobilosť na výkon pracovných činností v zdravotníckom povolaní sestra v súlade Nariadením vlády č. 296/2010 Z.z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov , ústave špecializačných odborov a ústave certifikovaných pracovných činností, § 11 a §12.

b) opatrovateľské činnosti

- koordinuje hlavná sestra

Obsah pracovnej činnosti :

Vykonávanie opatrovateľskej služby pre občanov, deti a mladých dospelých v zariadení sociálnych služieb alebo v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Kvalifikačné predpoklady zamestnancov na úseku opatrovateľských činností :

Odborná spôsobilosť na výkon pracovných činností v povolaní opatrovateľ v súlade so Zákonom NR SR č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov a noviel, § 84, ods. 9, písm. a, b.

2. oddelenie terapií , výchovy a sociálnej rehabilitácie

- koordinuje vedúca terapeutka

Obsah pracovnej činnosti :

Vykonávanie sociálnej terapie pre občanov, deti a mladých dospelých v zariadení sociálnych služieb alebo v zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Vykonávanie odborných terapeutických činností pre občana, dieťa a mladého dospelého.

Kvalifikačné predpoklady zamestnancov na oddelení terapií , výchovy a sociálnej rehabilitácie:

Odborná spôsobilosť na výkon pracovných činností v povolaní sociálny terapeut, sociálny pracovník alebo vychovávateľ v súlade so Zákonom NR SR č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov a noviel, § 84, ods. 7, ods. 14, ods.15, ods.16.

PhDr. Monika Knezovičová, PhD.
riaditeľka DSS Rohov

OBSAH

Úvod k Výročnej správe DSS Rohov za rok 2016

Časť A : Finančná správa 8

Časť B : Vyhodnotenie práce oddelenia zdravotnej starostlivosti 17

Časť C : Vyhodnotenie práce na oddelení terapií, výchovy a sociálnej rehabilitácie 27

Časť D : Fotodokumentácia 97

Časť A : FINANČNÁ SPRÁVA

P O Z N Á M K Y k 31.12.2016

Čl. I
Všeobecné údaje

Identifikačné údaje účtovnej jednotky a informácie o činnosti účtovnej jednotky

Názov účtovnej jednotky	Domov sociálnych služieb pre deti a dospelých v Rohove
Sídlo účtovnej jednotky	Rohov č. 27
Dátum založenia/zriadenia	1.1.2004
Spôsob založenia/zriadenia	Rozhodnutie o zriaďovacej listine
Názov zriaďovateľa	Trnavský samosprávny kraj
Sídlo zriaďovateľa	Starohájska 10, 917 01 Trnava
IČO	00655546
DIČ	2021043959
Hlavná činnosť účtovnej jednotky	Sociálne služby - pobytová forma
Právny dôvod na zostavenie účtovnej závierky	☒ riadna ☐ mimoriadna
Iné všeobecné údaje napr. obec uvedie počet obyvateľov; ZŠ uvedie počet žiakov, DD uvedie počet klientov atď.	Kapacita 120 prijímateľov sociálnej služby

Informácie o vedúcich predstaviteľoch a o organizačnej štruktúre účtovnej jednotky

Štatutárny orgán /meno a priezvisko/	PhDr. Monika Knezovičová, PhD.
Zástupca štatutárneho orgánu /meno a priezvisko/	Anna Juračková
Priemerný evidenčný počet zamestnancov prepočítaný	70
Evidenčný počet zamestnancov vo fyzický osobách k 31.12.2016	70
Počet riadiacich zamestnancov	6

Čl. II
Informácie o účtovných zásadách a účtovných metódach

1. Účtovná závierka je zostavená za predpokladu ďalšieho nepretržitého pokračovania a nezmenenej činnosti UJ .

2. Zmeny v účtovných metódach a zásadách oproti predchádzajúcemu obdobiu neboli vykonané žiadne.

3. Spôsob ocenenia jednotlivých položiek

Položky	Spôsob oceňovania
a) dlhodobý nehmotný majetok nakupovaný	obstarávacou cenou (v UJ sa nevyskytol)
b) dlhodobý nehmotný majetok vytvorený vlastnou činnosťou	vlastnými nákladmi (v UJ sa nevyskytol)
c) dlhodobý hmotný majetok nakupovaný	obstarávacou cenou
d) dlhodobý hmotný majetok vytvorený vlastnou činnosťou	vlastnými nákladmi(v UJ sa nevyskytol)
e) dlhodobý nehmotný majetok a dlhodobý hmotný majetok získaný bezodplatne	Reálnou hodnotou (v UJ sa nevyskytol)
f) dlhodobý finančný majetok	obstarávacou cenou(v UJ sa nevyskytol)
g) zásoby nakupované	obstarávacou cenou
h) zásoby vytvorené vlastnou činnosťou	vlastnými nákladmi(v UJ sa nevyskytol)
i) zásoby získané bezodplatne	Reálnou hodnotou
j) pohľadávky	menovitou hodnotou
k) krátkodobý finančný majetok	menovitou hodnotou(v UJ sa nevyskytol)
l) časové rozlíšenie na strane aktív	náklady budúcich období a príjmy budúcich období sa vykazujú vo výške, ktorá je potrebná na dodržanie zásady vecnej a časovej súvislosti s účtovným obdobím.
m) záväzky, vrátane dlhopisov, pôžičiek a úverov	menovitou hodnotou
n) rezervy	oceňujú sa v očakávanej výške záväzku
o) časové rozlíšenie na strane pasív	výdavky budúcich období a výnosy budúcich období sa vykazujú vo výške, ktorá je potrebná na dodržanie zásady vecnej a časovej súvislosti s účtovným obdobím.
p) deriváty pri nadobudnutí	obstarávacou cenou(v UJ sa nevyskytol)

4. Podstata odpisovania dlhodobého nehmotného a dlhodobého hmotného majetku

Odpisy dlhodobého nehmotného majetku a dlhodobého hmotného majetku sú stanovené tak, že sa vychádza z predpokladanej doby jeho užívania a predpokladaného priebehu jeho

opotrebenia. Odpisovať sa začína odo dňa jeho zaradenia do používania. Účtovné odpisy sa zaokrúhľujú na dve desatinné miesta. Metóda odpisovania sa používa lineárna. Predpokladaná doba užívania a odpisové sadzby sú stanovené takto:

Odpisová skupina	Doba odpisovania v rokoch	Ročná odpisová sadzba
1	4	1/4
2	6	1/6
3	8	1/8
4	12	1/12
5	20	1/20
55	neodpisované	
6	40	1/40
66	2	1/2
7	50	1/50

Drobný hmotný majetok od 0,01 Eur do 1700 €, ktorý podľa rozhodnutia účtovnej jednotky nie je dlhodobým hmotným majetkom sa účtuje ako zásoby.

Čl. III
Informácie o údajoch na strane aktív súvahy

1. Neobežný majetok

Dlhodobý nehmotný a dlhodobý hmotný majetok

Dlhodobý nehmotný majetok účtovná jednotka neeviduje.

UJ nevlastní žiadny majetok. V evidencii má dlhodobý hmotný majetok, ktorý jej bol zverený do správy od zriaďovateľa. V roku 2016 organizácia zaznamenala zníženie hodnoty dlhodobého hmotného majetku v celkovej sume 1327,76€ . Zníženie hodnoty dlhodobého hmotného majetku bolo vykonané na základe vyradenia dlhodobého hmotného majetku, ktorý v dôsledku jeho opotrebenia, nadbytočnosti, nie je vhodný na opravu ani ďalšie používanie. Išlo o majetok, ktorý bol vyrobený a daný do používania v roku 1977 - motorové vozidlo IFA s tlakovou nádržou.

2. Obežný majetok

2.1 Zásoby

Účtovná jednotka evidovala k 1.1.2016 zásoby v celkovej hodnote 22 237,56€, v priebehu účtovného obdobia zaznamenala prírastky vo výške 149 737,06€ a úbytky 145 795,83€, najvyšší pohyb bol na sklade potravín. Konečný stav zásob k 31.12.2016 sa v porovnaní s rokom 2015 zvýšil o 3 941,23€.

2.2 Pohľadávky

Účtovná jednotka evidovala ku koncu účtovného obdobia 2015 pohľadávky v celkovej sume 67 213,14€. K 31.12.2016 74 878,71€. Z uvedenej čiastky predstavuje suma 923,37€ pohľadávky v lehote splatnosti za stravu zamestnancov a cudzích stravníkov, 3 707,07 za dodávku tepelnej energie, vo výške 19 278,11 evidujeme pohľadávky za poskytnutú sociálnu službu prijímateľom sociálnej služby v lehote splatnosti a 50 970,16€ sú pohľadávky za poskytnutú sociálnu službu PSS po lehote splatnosti . V priebehu účtovného obdobia boli splatené pohľadávky z predchádzajúcich rokov v celkovej sume 23 487,69€ z toho za poskytnutú sociálnu službu v sume 20 993,41€. V aktuálnom UO vznikli UJ nové pohľadávky v celkovej výške 31 153,26€.

Čl. IV

Informácie o údajoch na strane pasív súvahy

1. Vlastné imanie

1.1 Nevysporiadaný výsledok hospodárenia minulých rokov (428) – obsahuje operácie vzťahujúce sa k prechodu na akruálne účtovníctvo k 1.1.2008 a presuny výsledkov hospodárenia za roky 2008-20015. V roku 2016 bol vykonaný presun VH z roku 2015 v sume 13 105,24€.

1.2 Za bežné účtovné obdobie bol rozdielom výnosom a nákladov dosiahnutý kladný výsledok hospodárenia vo výške 4 816,03€.

2. Záväzky

2.1 Rezervy

UJ v roku 2016 rezervy netvorila žiadne.

2.2 Záväzky

K 31. decembru bežného UO má UJ záväzky v celkovej sume 115 367,27€, z toho 13 359,82€ dlhodobé a 102 007,45€ krátkodobé záväzky. V rámci dlhodobých vykazuje 6 328,55€ na účte 472 zo sociálneho fondu. Ku koncu OU 2015 sme evidovali na účte 379 – ostatné záväzky, zádržné od dodávateľa stavby „Rekonštrukcia a dostavba budovy administratívy“ čiastku 2 444,15€. Uvedená suma sa v roku 2016 zvýšila o 4 587,12€ - zádržné od dodávateľa stavebných prác – výmena okien na budove kaštieľa, ktoré mu bude možné poukázať po uplynutí 60 mesačnej záručnej doby. V rámci krátkodobých záväzkov sú zahrnuté záväzky voči dodávateľom, zamestnancom, orgánom sociálneho a zdravotného poistenia, ostatné priame dane, transfery z účtu 372 a ostatné záväzky. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím UJ vykazuje zníženie záväzkov predovšetkým voči dodávateľom a to v sume 899€. Všetky vykázané záväzky sú v lehote splatnosti.

Časové rozlíšenie

Hodnota účtu „Časové rozlíšenie“ – 384-Výnosy budúcich období, ktoré sa počas celej doby odpisovania dlhodobého majetku postupne zúčtovaním rozpúšťajú do výnosov bežného účtovného obdobia v časovej a vecnej súvislosti so zaúčtovaním (účtovných) odpisov majetku, na obstaranie ktorého bola dotácia poskytnutá, sa zmenila v dôsledku vyššie uvedených operácií z majetku nadobudnutého z transferov ŠR o 616,32€ a od subjektov mimo verejnej správy o 662,04€. Na uvedenom účte bolo zaznamenané prijatie finančného daru od subjektov mimo verejnej správy v sume 925,61€. Vecné dary boli použité v hodnote 1005,31€.

Čl. V
Informácia o nákladoch a výnosoch

Za vykazované UO účtovná jednotka vykázala náklady v celkovej sume 1 550 189,69€ a výnosy vo výške 1 555 005,72€, čo je rozdiel v prospech výnosov o 4 816,03€. V kategórii nákladov je najvyššia čiastka vykázaná na mzdových nákladoch 557 947,17€ a k tomu prislúchajúcich odvodoch do poistných fondov vrátane príspevku zamestnávateľa na ostatné sociálne poistenie 203 965,79€. V rámci tovarov najvyššiu nákladovú položku predstavujú potraviny 118 794,34€, a z energií - tepelná energia 65 142,09€, elektrická energia 16 932,13€, plyn 3 896,02€. V nákladových položkách značnú sumu predstavujú náklady na údržbu budov, strojov a zariadení , v celkovej sume

146 628,26€. Z uvedeného objemu bolo 144 064,87€ vykázaných na údržbu bodov a zariadení a v rámci toho bola zrealizovaná 2. časť výmeny okien v kaštieli v celkovej sume 57 480,37€. Vo výške 83 074,80 boli vykonané stavebné práce – výmena výplní otvorov – plastové okná, montáž a dodávka vlysových parkiet s povrchovou úpravou a vlhkostná sanácia vybraných častí objektu.

Hlavnou položkou výnosov, ak by sme nezobrali do úvahy výnosy z bežných transferov, ktoré boli vo výške 1 177 397€ sú tržby z predaja služieb, táto položka predstavuje čiastku 330 795,62€, čo je oproti celkovým výnosom viac ako 21% .

Ekonomicky oprávnené náklady na jedného PSS za kalendárny rok 2016 sú 10 106,85€, čo je v prepočte na jeden mesiac 842,24€.

Čl. VI

Informácia o údajoch na podsúvahových účtoch

Na podsúvahových účtoch eviduje účtovná jednotka drobný majetok, ktorý nadobúda v obstarávacej cene od 0,01€ až do 1.700€. K 31.12.2016 bola hodnota tohto majetku 213 973,11€, z toho je v kategórii drobného hmotného majetku v OTE evidencii majetok v hodnote 25 107,27€ a v obstarávacej cene od 16.60€ do 1.700€ je evidovaný majetok v celkovej hodnote 188 865,84€.

Okrem uvedeného je na podsúvahových účtoch vykazovaný finančný stav na vkladových účtoch a vkladných knižkách PSS.

Čl. VII

Informácia o rozpočte a hodnotenie plnenia rozpočtu

Účtovná jednotka mala stanovený rozpočet na rok 2016 nasledovne:

1. **Príjmy bežného rozpočtu**

   200 nedaňové príjmy

   Schválený rozpočet 316 000€, rozpočet po úpravách 331 000€, skutočnosť za bežné UO 331 233,90€, skutočnosť za bezprostredne predchádzajúce UO bola 314 010,23€.

2. **Výdavky rozpočtu**

   a) **600 bežné výdavky**

   Schválený rozpočet 983 170€, rozpočet po úpravách 1 177 397€, rozpočtové prostriedky boli vyčerpané na 100%, skutočnosť za bezprostredne predchádzajúce UO 1 100 409,43€,

   b) **700 kapitálové výdavky**

   Prostriedky na kapitálové výdavky zariadeniu pridelené neboli.

Čl. VIII

Informácie o skutočnostiach, ktoré nastali po dni ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka do dňa zostavenia účtovnej závierky

Popis skutočností: - nenastali žiadne významné skutočnosti.

Kompletná účtovná závierka za rok 2016 je zverejnená v Registri účtovných závierok na webovom sídle Ministerstva financií SR.

Mgr. Anna Juračková
manažérka úseku obslužných činností

V Rohove, 27.3.2017

Zoznam použitých skratiek:

PSS – prijímateľ sociálnej služby
IČO - identifikačné číslo organizácie
DIČ - daňové identifikačné číslo
UJ - účtovná jednotka
DSS - domov sociálnych služieb
UO - účtovné obdobie,
ŠR - štátny rozpočet
VH – výsledok hospodárenia

ČASŤ B : VYHODNOTENIE ČINNOSTI ODDELENIA ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOST

VYHODNOTENIE PRÁCE ODDELENIA ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI ZA ROK 2016

1. Vyhodnotenie práce oddelenia zdravotnej starostlivosti

V Domove sociálnych služieb v Rohove bolo k 31.12.2016 umiestnených 118 prijímateľov sociálnej služby (ďalej PSS). Kapacita DSS Rohov je 120, počas roka 2016 bola naplnená.

Úsek starostlivosti o PSS je rozdelený na oddelenie zdravotnej starostlivosti a oddelenie terapií, výchovy a sociálnej rehabilitácie. Obe tieto oddelenia úzko spolupracujú.

Oddelenie zdravotnej starostlivosti vedie hlavná sestra. Rozdeľuje sa na :

1. ošetrovateľské činnosti, ktoré vykonáva staničná sestra a sestry špecialistky
2. opatrovateľské činnosti, ktoré vykonávajú opatrovateľky, sanitárky a zdravotné asistentky.

Každý z týchto zamestnancov spĺňa kvalifikačné predpoklady, v súlade s platnou legislatívou SR, ktoré vymedzuje Dodatok č. 1 k Smernici DSS Rohov č. 23/2011: Organizačný poriadok, v súlade so Smernicou DSS Rohov č. 2/2012: Platový poriadok.

Spolupráca oddelenia zdravotnej starostlivosti a oddelenia terapií, výchovy a sociálnej rehabilitácie

Oba úseky spolupracovali od pondelka do piatka podľa harmonogramov, čím sa podieľali na rozvoji sociálnych zručností PSS. Ďalej spolupracovali na tvorbe, realizácii a vedení záznamov v individuálnych plánoch.

Zamestnanci oddelenia zdravotnej starostlivosti a oddelenia terapií sa navzájom dopĺňali , ich spolupráca je veľmi dôležitá a na dobrej úrovni.

Spolupráca s príbuznými PSS

Počas veľkonočných a vianočných sviatkov bolo doma 25 PSS v rozpätí od dvoch do štrnásť dní. Okrem toho chodili PSS na návštevy do rodín priebežne počas roka tak, ako o to požiadali príbuzní. Celkovo bolo na dovolenke v rodine 33 PSS, spolu 1126 dní.

V prípade, že prišli príbuzní na návštevu do zariadenia, mali k dispozícii priestory oddelenia, spoločenskú sálu a priestory priľahlého parku. Spolu bolo 110 návštev.

Ďalej sa príbuzní informovali na zdravotný stav svojich detí, prípadne súrodencov telefonicky a taktiež hlavná sestra informovala telefonicky príbuzných v prípade zhoršenia zdravotného stavu PSS . Spolu bolo 84 telefonátov.

O telefonátoch a návštevách sú vedené záznamy v programe CYGNUS.

Stravovacia komisia

V roku 2016 bolo 12 zasadnutí stravovacej komisie. Na týchto zasadnutiach sa zúčastňovali členovia stravovacej komisie, ktorých menovala riaditeľka DSS a prizvaná je aj vedúca stravovacej prevádzky. Členmi stravovacej komisie sú hlavná sestra, 1 sestra špecialistka, hlavná kuchárka a 2 PSS. Z každého zasadnutia stravovacej komisie je písomný záznam.

Nadštandardné služby poskytované PSS DSS Rohov

V roku 2016 využili PSS DSS 4x kadernícke a 4x pedikérske služby, ktoré im boli poskytnuté priamo v zariadení DSS. Masérka prichádzala do zariadenia 3 - 4 x do mesiaca a poskytovala svoje služby podľa harmonogramu takmer všetkým PSS.

Kadernícke, pedikérske a masérske služby boli PSS poskytované externými dodávateľmi služieb.

Vzdelávanie zamestnancov oddelenia zdravotnej starostlivosti (ZOZS)

Sestry špecialistky sa individuálne zúčastňovali vzdelávacích aktivít v rámci sústavného vzdelávania, ktoré im vyplýva zo Zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkov, stavovských organizácií v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§42).

V roku 2016 sa sestry zúčastnili na 10 vzdelávacích aktivitách. Za účasť získali kredity v zmysle ustanovení vyhlášky MZ SR č. 366/2005 Z. z. o kritériách a spôsobe hodnotenia

sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, ktorého sa v roku 2016 po uplynutí päťročného cyklu zúčastnilo 6 sestier.

Všetci zamestnanci sa vzdelávali 1 x mesačne v rámci pracovných porád, ktorých súčasťou bola vždy aj odborná téma, zameraná na problematiku v DSS Rohov.

Supervízia

Všetky pracovníčky oddelenia zdravotnej starostlivosti absolvovali v priebehu roka 2016 skupinové supervízne stretnutie pod vedením doc. PhDr. ThDr. Andreja Mátela, PhD., 2 pracovníčky absolvovali individuálnu supervíziu.

Vzdelávacie potreby zamestnancov

ZOZS si stanovili oblasti, v ktorých by mali záujem vzdelávať sa, prípadne si svoje vedomosti prehlbovať. Ide napr. o vzdelávanie v oblasti komunikačných zručností, ďalej zdravotná a sociálna starostlivosť, kam patrí pomocné ošetrovateľstvo, psychiatrické ošetrovateľstvo, starostlivosť o postihnutých, o starých ľudí a ďalšie.

V priebehu roka 2016 bolo snahou zamestnávateľa, aby všetky semináre, školenia a odborné témy na pracovných poradách súviseli so vzdelávacími potrebami zamestnancov. Niektoré vzdelávacie potreby boli naplnené, niektoré len čiastočne. Tie, ktoré sa nepodarilo uskutočniť, či už z časových dôvodov, alebo z nedostatku vzdelávacích aktivít na konkrétne témy, sú presunuté do ďalšieho roka a budú sa hľadať možnosti ako ich zrealizovať.

ZOZS absolvovali v roku 2016 celkovo 47 vzdelávacích aktivít.

Osobné ciele zamestnancov

ZOZS si stanovili na začiatku roka 2016 osobné ciele. Pri stanovení cieľov prejavili svoju kreativitu, nadšenie a ochotu vytvoriť niečo nové pre skvalitnenie života našich PSS aj napriek tomu, že tieto ciele nevyplývajú z pracovnej náplne. Niektoré ciele zamestnancov boli už splnené, realizácia iných vyžaduje dokončenie, prípadne dlhodobé pokračovanie.

2. Vyhodnotenie práce úseku opatrovateľskej starostlivosti

Na úseku opatrovateľskej starostlivosti o PSS pracujú opatrovateľky, sanitárky, zdravotné asistentky, ktoré sú v priamej starostlivosti o PSS so zdravotným postihnutím, akým sú telesné postihnutia, duševné poruchy, poruchy správania, alebo kombinácie postihnutí. Priemerný počet PSS na jednu pracovníčku v dennej službe je 12.

Opatrovateľky, sanitárky a zdravotné asistentky sú priradené na jednotlivé oddelenia. PSS poskytovali celodennú opatrovateľskú starostlivosť, týkajúcu sa hygienickej starostlivosti, stravovania, komunikácie a voľnočasových aktivít. Okrem toho mali opatrovateľky pridelené kompetencie ohľadom zabezpečovania bielizne a kozmetiky pre PSS v spolupráci so sociálnou pracovníčkou a zodpovednosť za hmotný majetok na oddelení. Nakoľko sú opatrovateľky, sanitárky a zdravotné asistentky s PSS v celodennom kontakte, ich úlohou je aj sledovanie zdravotného stavu PSS. Ak spozorovali u PSS zmeny či už v somatickom, alebo psychickom stave, oznámili to sestrám špecialistkám, prípadne staničnej sestre, alebo hlavnej sestre, ktoré stav posúdili a p. p. zabezpečili vyšetrenie lekárom. Sestry a opatrovateľky spolu úzko spolupracovali.

Opatrovateľky, sanitárky a zdravotné asistentky sa podieľali na procese tvorby a plnenia individuálnych plánov PSS. Zaznamenávali do nich základné denné činnosti, ktoré vykonávali počas pracovnej doby a ktoré sa týkajú starostlivosti o PSS. Kľúčové pracovníčky v spolupráci s terapeutkami a PSS stanovili osobné ciele PSS a individuálne ich vyhodnocovali.

Opatrovateľky, sanitárky a zdravotné asistentky pri všetkých opatrovateľských činnostiach postupovali podľa Smernice DSS Rohov č. 6 / 2011: Metodika pracovných postupov opatrovateľskej starostlivosti, ktoré súvisia s poskytovaním sociálnej služby v DSS Rohov.

Snahou všetkých pracovníčok opatrovateľského úseku je viesť PSS k samostatnosti pri bežných denných činnostiach a pomáhať im nadobúdať schopnosť k adekvátnejšiemu zvládaniu životných a sociálnych problémov.

3. Vyhodnotenie práce úseku ošetrovateľskej starostlivosti

Ošetrovateľskú starostlivosť zabezpečuje 1 hlavná sestra, 1 staničná sestra a 7 sestier so špecializáciou v komunitnom, alebo psychiatrickom ošetrovateľstve.

Sestry vykonávali ošetrovateľskú starostlivosť na základe ordinácií lekára, požiadaviek PSS, vlastného pozorovania a pozorovania opatrovateliek. Spolupráca sestier s opatrovateľkami, ale aj ostatným personálom je veľmi dôležitá z hľadiska pozorovania PSS a včasného odhalenia choroby, nakoľko mnohé PSS, vzhľadom na svoje mentálne postihnutie, nie sú schopné upozorniť na zmeny vo svojom zdravotnom stave. Na základe zistených zmien v zdravotnom stave, sestry informovali staničnú, alebo hlavnú sestru, ktoré následne konzultovali stav PSS s ošetrujúcim lekárom.

Sestry viedli o svojej práci denné záznamy a priebežne ich potom spracovávali v ošetrovateľskej dokumentácii PSS.

Hlavná a staničná sestra pracujú v programe Cygnus, do ktorého zaznamenávajú mimoriadne udalosti ohľadom zdravotného stavu PSS. Tento program poskytuje prehľad diagnóz PSS, liekov ktoré užívajú, vytvorenie objednávok liekov, tlačivá na hodnotenie rizika pádu, neuromentálny index a iné. Taktiež ostatné sestry začali pracovať v tomto programe a postupne dopĺňajú ošetrovateľskú dokumentáciu.

Sesterské intervencie v roku 2016

1. Príprava a podávanie liekov per os denne 114 PSS podľa ordinácie psychiatra, neurológa, praktického lekára a ďalších lekárov špecialistov.
2. Ošetrovanie kožných defektov denne trom PSS.
3. Asistencia lekárom pri vyšetreniach priamo v zariadení
4. Telefonické konzultácie 3 – 4 x do týždňa.
5. Krvný tlak sa meral 17 PSS, ktoré sa liečia na hypertenziu pravidelne jedenkrát do týždňa, ďalším PSS sa meral tlak v prípade nevoľnosti, na základe posúdenia sestrou, alebo na doporučenie psychiatrickej lekárky vzhľadom na psychiatrickú liečbu.
6. Bolo vykonaných 209 odberov krvi, 107 odberov moča.
7. Meranie hladiny cukru v krvi glukomerom – malý glykemický profil sa robil štyrom PSS, pravidelne jedenkrát do týždňa .
8. Mesačne sa aplikovalo priemerne 30 depotných injekcií.

9. Jednej PSS staničná sestra vykonávala výmenu permanentného katétra 1x za tri týždne.
10. U jednej PSS po NCMP sestry kontinuálne sledovali jej klinický stav. Každé dve hodiny ju polohovali, p. p. odsávali, 1x denne merali krvný tlak, pulz a telesnú teplotu, zaznamenávali príjem tekutín a stravy, ktoré prijíma nasogastrickou sondou.
11. Výmenu stomického setu s následnou toaletou pri stómiách vykonávali sestry u jednej PSS viackrát denne p. p.
12. Sestry pravidelne 1x do týždňa zastrešovali celodennú opatrovateľskú starostlivosť na ktoromkoľvek oddelení pre nedostatok opatrovateliek, z dôvodu dovoleniek, alebo PN.
13. Na základe Smernice DSS č. 6/2013: Pravidlá pre vybavenie lekárničiek prvej pomoci a ich dopĺňanie, staničná sestra vykonala v roku 2016 2x kontrolu lekárničiek na všetkých pracovných úsekoch.
14. Hlavná sestra spolu so staničnou sestrou a službukonajúcimi sestrami vykonávala 1x do mesiaca kontrolu liekov patriacich medzi omamné a psychotropné látky a kontrolu náhodne vybratých 10 druhov liekov. O týchto kontrolách sú urobené záznamy, ktoré sú uložené za aktuálny rok pri liekoch a na konci roka sa založia k Smernici o uskladnení liekov a zaobchádzaní s liekmi v ošetrovni.
15. Sestry podľa potreby a podľa doporučenia lekára spolupracovali s ADOS, či už pri rehabilitácii PSS, ošetrovaní a zavádzaní infúzií.

Ostatné činnosti a odborné výkony, ktoré sestry robili, vyplývajú denne z náplne a harmonogramu práce, taktiež z každodenného sledovania a náhle vzniknutých situácií a potrieb PSS.

Sestry pri všetkých intervenciách postupovali podľa Smernice DSS Rohov č. 19/2011: Metodika pracovných postupov ošetrovateľskej starostlivosti.

Prehľad hlavných diagnóz PSS :

Hlavné diagnózy	Počet PSS
mentálna retardácia ľahký, stredný alebo ťažký stupeň	116
autizmus, alebo autistické rysy	8
schizofrénia, alebo nešpecifikovaná schizofrénia	6
epilepsia	34
DMO	22

Downov syndróm	9
nevidiace	3
nepočujúce	3
nevidiaca a nepočujúca	1
diabetes melitus	5
celiakia	1
ulcerózna kolitída	1
endokrinologické poruchy	8
psoriáza	3
hypertenzia	11
Hbs Ag+	5
hemoroidy	2
Francescettiho syndróm	1
inkontinencia III. stupňa	65
inkontinencia II. stupňa	5

Spolupráca s lekármi

Lekári, ktorí poskytujú PSS DSS Rohov zdravotnú starostlivosť, prichádzali v roku 2016 do zariadenia na požiadanie. Súčasťou ich starostlivosti boli preventívne prehliadky, očkovanie, kontrola nastavenej liečby, sledovanie zdravotného stavu a odporúčanie na odborné vyšetrenia, prípadne na hospitalizáciu. Dôležitou súčasťou bola taktiež poradenská služba po telefóne.

- MUDr. Blažeková, lekárka pre deti a dorast, poskytovala starostlivosť 29 PSS do 29 rokov.
- MUDr. Častven, praktický lekár, poskytoval starostlivosť 89 PSS.
- MUDr. Oravcová, neurologička, sledovala a lieči PSS s epilepsiou a inkontinenciou.
- MUDr. Sečová, psychiatrička, navštevovala zariadenie pravidelne 1 - 2 krát do mesiaca.
- MUDr. Mikolajová, detská psychiatrička navštívila 4x dve PSS.
- MUDr. Orgoník, zubný lekár, poskytuje starostlivosť 115 PSS.

- MUDr. Grebeničková, dermatologička, poskytuje zdravotnú starostlivosť všetkým PSS podľa potreby.
- MUDr. Vrancová, lekárka ORL, poskytuje pravidelnú starostlivosť štyrom PSS a jednému PSS, ktorý má tracheostomickú kanylu.
- MUDr. Krč a MUDr. Kovářová poskytujú PSS gynekologickú starostlivosť.
- MUDr. Gembeš, urológ, poskytuje pravidelnú starostlivosť trom PSS.

Prehľad odborných ambulancií a počet vyšetrení, ktoré absolvovali PSS DSS v roku 2016:

	Odborné vyšetrenie	**Počet vyšetrení PSS**
1	psychiatrická ambulancia	153
2	neurologická ambulancia	24
3	infekčná ambulancia	9
4	ORL ambulancia	7
5	endokrinologická ambulancia	13
6	kožná ambulancia	100
7	diabetologická ambulancia	8
8	onkologická ambulancia	1
9	alergologická ambulancia	2
10	urologická ambulancia	6
11	nefrologická ambulancia	3
12	gastroenterologická ambulancia	4
13	interná ambulancia	6
14	angiologická ambulancia	3
15	reumatologická ambulancia	1
16	hematologická ambulancia	3
17	očná ambulancia	10

18	detská kardiológia	2
19	kardiologická ambulancia	2
20	ambulancia anesteziológie a intenzívnej medicíny	1
21	gynekologická ambulancia	4
22	ultrasonografická ambulancia	3
23	chirurgická ambulancia	8
24	ortopedická ambulancia	2
25	zubná ambulancia	133
26	ambulancia všeobecného lekára	210
27	ambulancia pre deti a dorast	29

Celkovo bolo s PSS absolvovaných 747 vyšetrení, z toho 150 vyšetrení bolo priamo v ambulanciách lekárov, či už v Senici, Skalici, Trnave, Bratislave, ale i v Univerzitnej nemocnici v Martine. Priamo v DSS lekári vykonali 597 vyšetrení. Jednalo sa hlavne o preventívne prehliadky všeobecného lekára, zubného lekára, lekárky pre deti a dorast a taktiež psychiatrické a neurologické vyšetrenia. Pri týchto vyšetreniach asistovala lekárom staničná sestra DSS, prípadne službukonajúca sestra špecialistka.

PSS na vyšetrenia sprevádzali sestry, nakoľko same PSS nie sú schopné vzhľadom na mentálne postihnutie objektívne informovať lekára o svojom zdravotnom stave. Sestry sa pred návštevou každej ambulancie s PSS podrobne oboznámia s jej anamnézou, prípadne majú pri vyšetreniach zdravotnú dokumentáciu, v ktorej sa vedia orientovať a potrebné informácie lekárovi vyhľadajú v nej.

V Rohove 30.01.2017

Mgr. Vitteková Zuzana
hlavná sestra DSS Rohov

ČASŤ C : VYHODNOTENIE ČINNOSTI ÚSEKU TERAPIÍ, VÝCHOVY A SOCIÁLNEJ REHABILITÁCIE

Vyhodnotenie plánu hlavných úloh v Oddelení terapií, výchovy a sociálnej rehabilitácie za rok 2016

Január

- Písanie vyhodnotení - práca sociálnych terapeutiek na vyhodnoteniach plánov terapeutickej činnosti, výchovy a sociálnej rehabilitácie za druhý polrok 2015.
- Tvorba plánov na rok 2016.
- Písanie vyhodnotení individuálnych plánov pre každú klientku.
- Doplnenie nových metodických postupov k terapiám.
- Účasť klientok na terapiách podľa stanovených harmonogramov účasti.
- 31.01.2016 – kanisterapia s certifikovanou kanisterapeutkou na 4. oddelení (oddelenie imobilných klientok).
- Oslava narodenín v jednotlivých oddeleniach - gratulovanie klientkam, ktoré mali v tomto mesiaci narodeniny, rozdávanie darčekov, posedenie pri občerstvení a hudbe.

Február

- 05.02.2016 – Fašiangová zábava klientok zariadenia spojená s občerstvením - v telocvični DSS Rohov. Akcie sa zúčastnili všetky mobilné a niektoré imobilné klientky.
- 14.02.2016 – kanisterapia s certifikovanou kanisterapeutkou na 4. oddelení (oddelenie imobilných klientok).
- 15.02.2016 – Účasť klientok na maškarnom a Valentínskom plese v DSS Jahodná (24 klientok + 4 doprovod).
- 18.02.2016 – Tento deň sa klientka Martina Zemková zúčastnila osláv životného jubilea (40. rokov) svojho brata v DSS Modra Harmónia, ktorý pozval všetkých súrodencov, aby sa po dlhých rokoch všetci stretli. (1 klientka +1 dop.)
- Účasť klientok na terapiách podľa stanovených harmonogramov účasti.
- Oslava narodenín v jednotlivých oddeleniach - gratulovanie klientkam, ktoré mali v tomto mesiaci narodeniny, rozdávanie darčekov, posedenie pri občerstvení a hudbe.

Marec

- 26.03.2016 – kanisterapia s certifikovanou kanisterapeutkou na 4. oddelení (oddelenie imobilných klientok).
- Priebežne - výroba veľkonočných pozdravov pre rodičov, príbuzných a sponzorov.

- Účasť klientok na terapiách podľa stanovených harmonogramov účasti.
- 30.03.2016 - privítanie šibačov z DSS Jahodná - šibačka, oblievačka, posedenie pri občerstvení, tanec, zábava.
- Oslava narodenín v jednotlivých oddeleniach - gratulovanie klientkam, ktoré mali v tomto mesiaci narodeniny, rozdávanie darčekov, posedenie pri občerstvení a hudbe.

Apríl

- 16.04.2016 - kanisterapia s certifikovanou kanisterapeutkou na 4.oddelení (oddelenie imobilných klientok).
- Priebežne – nácvik programu pre rodičov.
- Účasť klientok na terapiách podľa stanovených harmonogramov účasti, s malými zmenami kvôli nácviku programu pre rodičov.
- 20.04.2016 – Športový deň v Pastuchove (3 klientky + 1 doprovod).
- Oslava narodenín v jednotlivých oddeleniach - gratulovanie klientkam, ktoré mali v tomto mesiaci narodeniny, rozdávanie darčekov, posedenie pri občerstvení a hudbe.

Máj

- 23.- 26.05.2016 - Prezentačná výstava prác klientov zariadení sociálnych služieb Senického a Skalického okresu v kultúrnom dome v Senici za účasti deviatich zariadení
- 24.5.2016 – Účasť troch klientok na tvorivých dielňach v KD v Senici počas prezentačnej výstavy výrobkov klientov zariadení sociálnych služieb senického a skalického okresu.
- 25.5.2016 – Účasť troch klientok na tvorivých dielňach v KD v Senici počas prezentačnej výstavy výrobkov klientov zariadení sociálnych služieb senického a skalického okresu.
- 27.05.2016 - účasť klientok na záverečnom koncerte absolventov tanečného odboru ZUŠ v Senici. Kultúrny dom Senica (11 klientok + 2 doprov.).
- 28.05.2016 - kanisterapia s certifikovanou kanisterapeutkou na 4.oddelení (oddelenie imobilných klientok)
- Priebežne – nácvik programu k rodičovskému združeniu.
- Účasť klientok na terapiách podľa stanoveného harmonogramov účasti, s malými zmenami kvôli nácviku programu pre rodičov.

- Oslava narodenín v jednotlivých oddeleniach - gratulovanie klientkam, ktoré mali v tomto mesiaci narodeniny, rozdávanie darčekov, posedenie pri občerstvení a hudbe.

Jún

- 01.06.2016 – Topoľníky - tradičný deň športu, hier a zábavy (3 klientky + 1 doprov.).
- 03.06.2016 – Rodičovské združenie – informovanie prítomných rodičov o najnovších uskutočnených a pripravovaných zmenách v zariadení, vystúpenie klientok v programe, obed, občerstvenie a tanečná zábava.
- 07.06.2016 – Diskotéka s občerstvením, poďakovanie klientkam za výborne zvládnuté vystúpenie v programe pre rodičov.
- Účasť klientok na terapiách podľa stanovených harmonogramov účasti.
- 17.06.2016 – športový deň klientok v obci Cerová, spojený s občerstvením, opekačkou a diskotékou (5 klientok + 2 doprovod).
- 19. 06.2016 – kanisterapia s certifikovanou kanisterapeutkou na 4. oddelení (oddelenie imobilných klientok).
- 22.06.2016 – Účasť klientok na oslavách 10. výročia založenia DS Svetluška v KD v Senici, s tanečným vystúpením a pásmom ľudových piesní (12 klientok + 2 doprovod).
- 23.06.2016 – Duchovná púť spojená do Hronského Beňadika s miestnym kňazom, výlet do Nitry a Trnavy (25 klientok + 5 doprovod).
- 27.06. - 01.07.2016 – Agroturistika - týždenný pobyt v Plaveckom Podhradí (15 klientok + 4 doprovod).
- Oslava narodenín v jednotlivých oddeleniach - gratulovanie klientkam, ktoré mali v tomto mesiaci narodeniny, rozdávanie darčekov, posedenie pri občerstvení a hudbe.

Júl

- 01.-08.07.2016 – Prvý turnus letného tábora v DS Svetluška v Kunove. (Hudobno-tanečného týždňa sa zúčastnili 4 klientky)
- 12.07.2016 – Účasť klientok na vernisáži výstavy prác klientov z DSS Symbia vo Zvolene (3 klientky + 2 doprovod)
- 11.–15.07.2016 – Druhý turnus letného tábora v DS Svetluška v Kunove. (Indiánskeho týždňa sa zúčastnili 4 klientky).

- 18.–22.07.2016 – Tretí turnus letného tábora v DS Svetluška v Kunove. (Rozprávkového týždňa sa zúčastnili 4 klientky).
- 23.07.2016 – Kanisterapia s certifikovanou kanisterapeutkou na 4. odd. (oddelenie imobilných klientok).
- Raz v týždni počas mesiaca - prichádzal do zariadenia dobrovoľník pán Ing. Mgr. Art. Dušan Knezovič a v rámci svojej študentskej praxe individuálne pracoval s dvoma klientkami v oblasti arteterapie.
- Oslava narodenín v jednotlivých oddeleniach – gratulovanie klientkam, ktoré mali v tomto mesiaci narodeniny, rozdávanie darčekov, posedenie pri občerstvení a hudbe.

August

- 08.–12.08.2016 – Štvrtý turnus letného tábora v DS Svetluška v Kunove. (Turistického týždňa sa zúčastnili 4 klientky).
- 13.08.2016 – Kanisterapia s certifikovanou kanisterapeutkou na 4. odd. (oddelenie imobilných klientok).
- 15.–19.08.2016 – Piaty turnus letného tábora v DS Svetluška v Kunove. (Výtvarného týždňa sa zúčastnili 4 klientky).
- 22.–26.08.2016 – Šiesty turnus letného tábora v DS Svetluška v Kunove. (Olympijského týždňa sa zúčastnili 4 klientky).
- 23.08.2016 – Prehliadka výstavy fotografií v Osvetovom stredisku v Senici, návšteva katolíckeho kostola a posedenie pri občerstvení (10 klientok + 2 doprovod).
- Raz v týždni počas mesiaca - prichádzal do zariadenia dobrovoľník pán Ing. Mgr. Art. Dušan Knezovič a v rámci svojej študentskej praxe individuálne pracoval s dvoma klientkami v oblasti arteterapie.
- Oslava narodenín v jednotlivých oddeleniach – gratulovanie klientkam, ktoré mali v tomto mesiaci narodeniny, rozdávanie darčekov, posedenie pri občerstvení a hudbe.

September

- 02.–12.09.2016 – Zahraničný pobyt v Chorvátsku, v oblasti Rabac (15 klientok + 3 doprovod).
- 18.09.2016 – Kanisterapia s certifikovanou kanisterapeutkou na 4. oddelení, (oddelenie imobilných klientok).

- 20.09.2016 – Opekanie špekáčikov, ukončenie leta – na akcii sa zúčastnili všetky mobilné a niektoré imobilné klientky.
- 21.09.2016 – Diskotéka v priestoroch telocvične zariadenia. (všetky klientky, ktoré mali o tanec záujem).
- Raz v týždni počas mesiaca - prichádzal do zariadenia dobrovoľník pán Ing. Mgr. Art. Dušan Knezovič a v rámci svojej študentskej praxe individuálne pracoval s dvoma klientkami v oblasti arteterapie.
- Oslava narodenín v jednotlivých oddeleniach – gratulovanie klientkam, ktoré mali v tomto mesiaci narodeniny, rozdávanie darčekov, posedenie pri občerstvení a hudbe.

Október

- 02.10.2016 – Duchovná púť v zahraničí, návšteva pútnickych miest - Portugalsko – Fatima, Francúzsko – Lurdy a La Sallette, Španielsko – Santiago de Compostella (2 klientky + 1 doprovod).
- 04.10.2016 – Posedenie pri káve v kaviarni v Senici – natáčanie klientok do filmu k 65. výročiu vzniku zariadenia (11 klientok + 2 doprovod).
- Priebežne – Výroba pozdravov s vianočným a novoročným prianím pre rodinných príslušníkov, blízkych a sponzorov.
- 13.10.2016 - Benefičný koncert v KD v Senici, organizovaný naším zariadením. Na koncerte so svojím programom vystúpili klientky a klienti z ôsmich zariadení Domovov sociálnych služieb Senického a Skalického okresu. Z nášho zariadenia sa akcie zúčastnilo 38 klientok, z toho 5 klientok vystúpilo v programe.
- 16.10.2016 – Kanisterapia s certifikovanou kanisterapeutkou na 4. odd. (oddelenie imobilných klientok).
- 21.10.2016 – Vystúpenie našich klientok s programom pre rohovských dôchodcov v KD Rohov, pri príležitosti „Mesiaca úcty k starším“ (7 klientok + 2 doprovod).
- Raz v týždni počas mesiaca - prichádzal do zariadenia dobrovoľník pán Ing. Mgr. Art. Dušan Knezovič a v rámci svojej študentskej praxe individuálne pracoval s dvoma klientkami v oblasti arteterapie.
- Oslava narodenín v jednotlivých oddeleniach – gratulovanie klientkam, ktoré mali v tomto mesiaci narodeniny, rozdávanie darčekov, posedenie pri občerstvení a hudbe.

November

- 09.11.2016 – Klientky vystúpili v KD v Topoľníkoch na spoločenskej akcii „Postoj chvíľa si krásna“, s dvoma piesňami. (7 klientok + 1 doprovod).
- 19.11.2016 – Kanisterapia s certifikovanou kanisterapeutkou na štvrtom oddelení, (oddelenie imobilných klientok).
- 22.11.2016 - Spoločensko-priateľské stretnutie klientov zo zariadení sociálnych služieb v hoteli SAN v Holíči. Témou programu stretnutia boli „ Piesne o láske “ (6 klientok + 1 doprovod).
- 25.11.2016 – V zariadení sme privítali dvoch umelcov Igora Roya a Petra Meszároša z Vajnorského Ochotníckeho Divadla, ktorí v KD obce vystúpili pred našimi klientkami s pásmom piesní a poézie.
- Raz v týždni prichádzal do zariadenia dobrovoľník pán Ing. Mgr. Art. Dušan Knezovič a v rámci svojej študentskej praxe individuálne pracoval s dvoma klientkami v oblasti arteterapie.
- Oslava narodenín v jednotlivých oddeleniach – gratulovanie klientkam, ktoré mali v tomto mesiaci narodeniny, rozdávanie darčekov, posedenie pri občerstvení a hudbe.

December

- 02.12.2016 - Vianočný večierok – účasť klientok na večierku pre zamestnancov
- spoločnosti 101 Drogérie v kongresovom centre v Senici. Klientky vystúpili s dramatizáciou o narodení Ježiška, doplnenú vianočnými koledami. Posedeli pri občerstvení a zabávali sa spoločne s prítomnými zamestnancami. Za svoje účinkovanie si, ako každý rok, odniesli darčeky (13 klientok + 3 doprovod).
- 06.12.2016 - Privítanie Mikuláša, rozdávanie balíčkov so sladkosťami za koledy, vinše a priania, ktoré Mikulášovi prezentovali prítomné klientky. Posedenie pri občerstvení, ktoré i v tomto roku poskytol sponzor pán E. Krajčík za spoločnosť 101 Drogérie.
- 11.12.2016 - Benefičný koncert v KD v Šaštíne. Výťažok z koncertu, ako každý rok, bol venovaný klientkam nášho zariadenia. K sviatočnej atmosfére počas koncertu prispeli svojím programom i naše klientky s dramatizáciou o narodení Ježiška, doplnenú vianočnými koledami. (32 klientok + 5 doprovod).
- 17.12.2016 - Kanisterapia s certifikovanou kanisterapeutkou na 4. odd. (oddelenie imobilných klientok).

- 18.12.2016 - Predaj výrobkov, vyrobených našimi klientkami, na Vianočných trhoch v Trnave.
- 19.12.2016 – Posedenie pri stromčeku so zamestnancami zariadenia. Vystúpenie klientok s vianočným pásmom vinšov, kolied, a prianí. Poďakovanie zamestnancom za starostlivosť, lásku a opateru počas celého roka.
- Raz v týždni prichádzal do zariadenia dobrovoľník pán Ing. Mgr. Art. Dušan Knezovič a v rámci svojej študentskej praxe individuálne pracoval s dvoma klientkami v oblasti arteterapie.
- 24.12.2016 – Vianoce, príchod pána E. Krajčíka, dlhoročného sponzora, ktorý za prítomnosti pani riaditeľky, hlavnej sestry a manažérky zariadenia obdarovával klientky darčekmi, ktoré priniesol. Ďakujeme!
- Štedrá večera, rozdávanie darčekov, sledovanie televíznych programov, relax.

Spracovala : Mgr. Viera Rýšová

Vyhodnotenie činnosti Arteterapie za rok 2016

Prvý polrok

Arteterapeutické stretnutia boli zamerané na zážitkovú stránku tvorivého procesu, pričom zážitok úspešnosti sa stáva prioritou. Eliminuje pocity menejcennosti, mobilizuje kreativitu a fantáziu, aktivizuje, dáva možnosť konfrontácie zážitkov, posilňuje rozvoj pozitívnych rysov osobnosti a zmysluplnosť voľnému času.

Terapeutických stretnutí sa cyklicky zúčastňovalo 31 klientok. Stretnutia prebiehali denne, dopoludnia v čase od 10.00 do 11.15 hod. a popoludní v čase od 13.00 hod. do 15.00 hod. Účasť na stretnutiach bola podmienená princípom dobrovoľnosti a slobodnej voľby klienta. Terapeut neúčasť akceptoval. Rôznorodosť ponúkaných aktivít, snaha o vytvorenie príjemnej a uvoľnenej atmosféry, cielená komunikácia terapeut – klient, využívanie efektívnych prvkov motivácie boli základnými nástrojmi vedúcimi k eliminácii absencií klientov na terapeutických stretnutiach.

Pozitívna spätná väzba zo strany klientok, týkajúca sa spokojnosti s Arteterapeutickými stretnutiami, pravidelná účasť klientok na stretnutiach, dobrá psychická pohoda klienta počas stretnutí boli hlavnými kvalitatívnymi ukazovateľmi odbornosti, profesionality a ľudskosti terapeutov.

Hlavné ciele stanovené v rámci Arteterapie:

- zlepšovanie psychomotorického stavu, vyrovnávanie disharmónie a celková

rehabilitácia,

- rozvoj a upevňovanie motorických zručností,
- rozvoj fantázie, predstavivosti, tvorivého myslenia,
- získavanie a upevňovanie základných poznatkov o materiáloch, pracovných pomôckach a pracovných postupoch,
- dosiahnutie maximálnej miery samostatnosti pri realizácii jednotlivých úkonov,
- rozvoj osobnostných vlastností – trpezlivosť, zodpovednosť, cieľavedomosť,
- vzbudzovanie záujmu a uspokojovanie túžby po zmysluplnej činnosti, iniciatívnosť, pozitívny vzťah k činnosti,
- budovanie pocitu spolupatričnosti, zapájanie sa do skupinovej činnosti, uvedomenie si skupinovej zodpovednosti,
- spolupodieľanie sa na vytváraní priateľskej, radostnej a uvoľnenej atmosféry,
- rozvoj komunikácie,
- vzájomná tolerancia, pochopenie, ochota vzájomne si pomôcť,
- stimulovanie rozvoja zdravého sebavedomia.

Ukazovatele plnenia cieľov:

- miera samostatnosti klientok,
- snaha klientok zapojiť sa do ponúkaných aktivít aj napriek istým znevýhodneniam,
- zmeny osobnostných rysov,
- sociálne vzťahy: jednotlivec – skupina,
  jednotlivec – terapeut,
- členovia skupiny navzájom,
- spätná väzba klientok,
- pravidelná účasť na stretnutiach.

Január:

- vyhodnotenie činnosti Arteterapie za druhý polrok 2015,
- indidviduálne plány – vyhodnotenie za rok 2015,
- plán činnosti Arteterapie na rok 2016,
- plán psychomotorických aktivít 3. oddelenia na rok 2016,
- „karnevalové motívy“ – podľa výberu klientok, vyfarbenie a lepenie na podkladový papier, (sova, pes,)
- „papierový dom“, skladačka – práca s papierom, ceruzkou, šablónou, nožnicami, farbami, lepidlom,

- „papierové ruličky“ – výroba pomocou papiera, špajle a lepidla, namotávanie ruličiek do koliesok, lepenie, výroba košíka, misky,

Február:

- výroba veľkonočných pozdravov – práca s papierom, ceruzkou, šablónou, nožnicami a lepidlom,
- výroba veľkonočných dekorácií k výzdobe oddelení a iných priestorov zariadenia – práca s papierom – zajace, vajcia, sliepky, práca s filcom, gombíky – šitie sliepok
- činnosť podľa výberu klientok (navliekanie korálok, spoločenské hry, kreslenie podľa vlastného výberu),
- výroba „Valentínky“ pre chlapcov z DSS Jahodná – práca so šablónou, papierom, nožnicami, ihlou, niťou, lepidlom,

Marec:

- výroba veľkonočných pozdravov – práca s papierom, nožnicami a lepidlom,
- veľkonočné vyšívanie – práca s látkou, ihlou, bavlnkou a nožnicami, koláže s jarnou tematikou – práca so šablónou, ceruzkou, farbami, nožnicami a lepidlom, (tancujúce sliepky, zajace, perníkový baranček a vajcia),
- maľovanie obrazu pre pani riaditeľku pri príležitosti životného jubilea.
- „jarné zátišie“ – kombinovaná technika – anilínové farby a vosk,
- závesná dekorácia z papiera „vajíčko“ – práca so šablónou, ceruzkou, papierom, lepidlom,
- výroba papierových zvierat – koníky, papagáje,
- „vítanie jari“ – oboznámenie sa so symbolikou príchodu jari, hádzanie Moreny do potoka, prednes básní, ozdobovanie konárov divokej trnky stužkami a vajíčkami,

Apríl:

- háčkovanie z vlny, - taška, bábika
- vyšívanie na papier – dom, plot, slnko
- činnosť podľa výberu klientok (výroba papierových kvetov, navliekanie korálok, spoločenské hry),
- ľubovoľná výtvarná technika, bez zadania témy,
- prípravné práce na kľúčenkách pomocou brúsneho papiera,
- natieranie kľúčeniek akrylovou farbou,
- výroba výrobkov z hliny – misa, tanier, Madona

Máj:

- výroba výrobkov z hliny – ryba, misa, závesné tabuľky, mačka, tulipán, tanier, Madona (vaľkanie hliny, vykrajovanie tvarov, vtláčanie, spájanie, začisťovanie, dekorovanie, osadenie háčikov)
- 23.05. – 26.05.2016 – Prezentačná výstava prác klientov zariadení sociálnych služieb Senického a Skalického okresu (inštalovanie výstavy, slávnostná vernisáž, deinštalovanie výstavy),
- výroba dekorácií k výzdobe interiéru Domu kultúry v Rohove pri príležitosti rodičovského združenia,
- nácvik dramatizácie „ O dvanástich mesiačikoch“,
- výroba kulís k dramatizácii rozprávky „O dvanástich mesiačikoch.“
- dotváranie kostýmov a rekvizít k programu.

Jún:

- inštalovanie kulís, rekvizít a príprava KD k rodičovskému združeniu a vystúpeniu klientok, výzdoba kultúrneho domu, príprava stolov k posedeniu klientok po programe, deinštalovanie kulís a rekvizít,
- výroba príveskov v tvare srdca, ktoré budú slúžiť ako darček – objednávka od ombucmanky,
- kúpanie klientok v bazéne zariadenia.

Druhý polrok

Základnou filozofiou skupinových a individuálnych arteterapeutických stretnutí bolo zameranie sa na zážitkovú stránku tvorivého procesu, pričom zážitok úspešnosti sa stáva prioritou. Eliminuje pocity menejcennosti, mobilizuje kreativitu a fantáziu, aktivizuje, dáva možnosť konfrontácie zážitkov, posilňuje rozvoj pozitívnych rysov osobnosti a zmysluplnosť voľnému času.

Terapeutických stretnutí sa cyklicky zúčastňovalo 31 klientok. Skupiny pracovali štruktúrovaným alebo neštruktúrovaným spôsobom v závislosti od stanoveného cieľa. Stretnutia prebiehali denne, dopoludnia v čase od 10.00 do 11.15 hod. a popoludní v čase od 13.00 hod. do 15.00 hod. Účasť na stretnutiach bola podmienená princípom dobrovoľnosti a slobodnej voľby klienta. Rôznorodosť ponúkaných aktivít, snaha o vytvorenie príjemnej a uvoľnenej atmosféry, cielená komunikácia terapeut – klient, využívanie efektívnych prvkov motivácie sú základnými nástrojmi vedúcimi k eliminácii

absencií klientov na terapeutických stretnutiach.

Pozitívna spätná väzba zo strany klientok, pravidelná účasť klientok na stretnutiach, dobrá psychická pohoda klienta počas stretnutí boli hlavnými kvalitatívnymi ukazovateľmi odbornosti, profesionality a ľudskosti terapeutov. Klientky uviedli že počas terapie vládne príjemná, pohodová atmosféra. Čas, ktorý trávia pri tvorivej činnosti im prináša relax, uvoľnenie, zabudnú na problémy, zdokonaľujú sa a každý rok sa naučia niečo nové. Skutkový stav potvrdzuje pravidelná účasť klientok na stretnutiach, aktívne vstupy klientok do tvorivého procesu, vlastné tvorivé nápady, neustále sa zvyšujúca úroveň kvality výstupných produktov, zvyšujúca sa miera samostatnosti klientok pri činnostiach, snaha naučiť sa nové.

Hlavné ciele stanovené v rámci Arteterapie:

- zlepšovanie psychomotorického stavu, vyrovnávanie disharmónie a celková rehabilitácia,
- rozvoj a upevňovanie motorických zručností,
- rozvoj fantázie, predstavivosti, tvorivého myslenia,
- získavanie a upevňovanie základných poznatkov o materiáloch, pracovných pomôckach a pracovných postupoch,
- dosiahnutie maximálnej miery samostatnosti pri realizácii jednotlivých úkonov,
- rozvoj osobnostných vlastností – vytrvalosť, zodpovednosť,
- vzbudzovanie záujmu a uspokojovanie túžby po zmysluplnej činnosti, iniciatívnosť, pozitívny vzťah k činnosti,
- budovanie pocitu spolupatričnosti, zapájanie sa do skupinovej činnosti, uvedomenie si skupinovej zodpovednosti,
- spolupodieľanie sa na vytváraní priateľskej, radostnej a uvoľnenej atmosféry,
- rozvoj a upevňovanie komunikačných zručností,
- vzájomná tolerancia, pochopenie, ochota vzájomne si pomôcť,
- stimulovanie rozvoja zdravého sebavedomia.

Ukazovatele plnenia cieľov:

- miera samostatnosti klientok,
- snaha klientok zapojiť sa do ponúkaných aktivít aj napriek istým znevýhodneniam,
- aktívne vstupy klientok do tvorivého procesu, vlastné tvorivé nápady,
- kvalita prevedenia jednotlivých úkonov,
- zmeny osobnostných rysov,

- sociálne vzťahy: medzi jedincom a jeho ja,
  medzi jednotlivými členmi skupiny,
  medzi terapeutmi a jednotlivcami,
  medzi terapeutmi a skupinou,
- spätná väzba klientov,
- pravidelná účasť na stretnutiach.

Tvorivé aktivity v období druhého polroka boli prioritne zamerané na prácu s hlinou, a prácu s preglejkou. V prenatálnom a rannom období života poznáva dieťa svoje okolie hmatom a prostredníctvom kinestetických pocitov. Hmat má dôležitú funkciu pri uspokojovaní potrieb dieťaťa rovnako ako v poznávaní sveta, ale aj pri citovom vývoji. Potreby fyzického kontaktu, dotyku, trvajú po celý život. Emocionálna a intelektuálna prospešnosť rovnako aj potreba dotykov a hmatových podnetov je preukázaná. Práve modelovanie z hliny je jedným zo spôsobov ako stimulovať hmatovú citlivosti alebo kompenzovať v minulosti zanedbaný deficit hmatových vnemov. Ďalším zo spôsobov stimulácie hmatovej citlivosti je práca so stolárskou preglejkou. Dotýkanie sa povrchu, vnímanie nerovnomernosti povrchovej štruktúry pred použitím brúsneho papiera a po jeho použití, docielenie hladkosti povrchu po celej ploche preglejky, uvedomenie si rozdielov má nesporný potenciál nielen pri stimulácii hmatového vnímania ale aj v oblasti kognitívnych schopností.

Hlina ako arteterapeutický materiál a aktivity s ňou spojené – hádzanie, miesenie, stláčanie, tvarovanie, ručné modelovanie, premodelovávanie sú vhodné:

- pre prelomenie bariér strachu,
- ako materiál nahrádzajúci verbálnu komunikáciu,
- pre eliminovanie agresívneho správania,
- pre rozvoj predstavivosti, trojdimenzionálne vnímanie,
- pre vytváranie priestoru pre nadhľad ako zázemie pre zmenu.

Práca s hlinou:

- posilňuje sebavedomie,
- je médiom chýbajúceho, respektíve poškodeného zmyslu,
- pôsobí relaxačne a rehabilitačne predovšetkým u ľudí s narušenou jemnou motorikou,
- mentálne postihnutým dáva možnosť konkrétneho telesného vnímania.

Klientky hlinu, ako hmotu ktorej sa majú dotýkať a s ktorou majú pracovať, oveľa lepšie

akceptovali prostredníctvom hravých foriem činností. V rámci terapie sme využívali arteterapeutické aktivity s akcentom na haptické zážitky (stláčanie hliny, hádzanie hliny, tvarovanie hliny, masáž prstov a dlaní, otláčanie dlaní, otláčanie rôznych tvarov a štruktúr, modelovanie.

Súbor činností realizovaných v období druhého polroka 2016:

Júl:

- aktivity podľa výberu klientok (kreslenie, výroba náramkov z gumičiek, spoločenské hry, tvorivé činnosti zamerané na rozvoj jemnej motoriky),
- vychádzky, kúpanie,
- stretnutie s klientmi zo spriateleného DSS Symbia vo Zvolene,
- účasť na vernisáži výstavy prác klientov DSS Symbia v priestoroch Lesnícko drevárskeho múzea vo Zvolene,
- výlet do Banskej Štiavnice – prehliadka mestských kultúrnych pamiatok,
- návšteva múzea vo Svätom Antone
- práca s hlinou – modelovanie srdiečok.

August:

- práca s hlinou,
- glazovanie,
- kľúčenky – vyhladenie preglejky brúsnym papierom, natieranie šepsom, maľovanie akrylom, lakovanie, darčekové balenie,
- aktivity podľa výberu klientok (kreslenie, spoločenské hry, tvorivé činnosti zamerané na rozvoj jemnej motoriky),
- vychádzky, kúpanie,
- výlet do Senice – návšteva výstavy fotografií v Záhorskom osvetovom stredisku, prehliadka miestneho cintorína, návšteva miestneho kostola, posedenie na letnej terase.

September:

- kľúčenky – vyhladenie preglejky brúsnym papierom, natieranie šepsom, maľovanie akrylom, lakovanie, darčekové balenie,
- tvorivé činnosti s jesennou tematikou – kreslenie odpozeraním, obkresľovanie šablón, vystrihovanie, vyfarbovanie, vymaľovávanie, lepenie,
- inštalovanie nástenky s jesennou tematikou,
- aktivity podľa výberu klientok (kreslenie, spoločenské hry, tvorivé činnosti

zamerané na rozvoj jemnej motoriky),

Október:

- kľúčenky – vyhladenie preglejky brúsnym papierom, natieranie šepsom, maľovanie akrylom,
- práca s hlinou – anjel(svietnik), kočíky, srdcia ploché,
- aktivity podľa výberu klientok (kreslenie, spoločenské hry, tvorivé činnosti zamerané na rozvoj jemnej motoriky),
- estetizácia prostredia, upevňovanie pracovných zručností – hrabanie lístia, zametanie chodníkov v areáli DSS.

November:

- práca s hlinou – anjelika, mikuláš, betlehem,
- nanášanie burelu, glazovanie,
- dekorácie z preglejky (srdce, anjel, dom) – vyhladenie preglejky brúsnym papierom, natieranie šepsom, maľovanie akrylom, lakovanie,
- strihanie drôtu (záves na výrobky z preglejky),
- aktivity podľa výberu klientok (kreslenie, výroba vianočných dekorácií z papiera, spoločenské hry, tvorivé činnosti zamerané na rozvoj jemnej motoriky),
- estetizácie prostredia, upevňovanie pracovných zručností – hrabanie lístia, zametanie chodníkov v areáli DSS,
- úprava hrobov zosnulých klientok na miestnom cintoríne, položenie kytíc na hroby, zapálenie sviečok.

December:

- dekorovanie drevených krabičiek - šmirgľovanie, šepsovanie, servítková technika, maľovanie akrylom, lakovanie,
- dekorácie z preglejky (srdcia, anjeli, domy) – maľovanie akrylom, lakovanie,
- práca s hlinou – výpal, nanášanie burelu, glazovanie,
- finálna úprava výrobkov (navliekanie šnúrok a drôtu, lepenie štítkov, kontútovanie),
- darčekové balenie výrobkov určených pre sponzorov a priateľov DSS Rohov, rodinných príslušníkov klientok a k predaju na vianočných trhoch,
- aktivity podľa výberu klientok (kreslenie, výroba vianočných dekorácií z papiera, spoločenské hry, tvorivé činnosti zamerané na rozvoj jemnej motoriky),
- 18.12.2016 predaj výrobkov na vianočných trhoch v Trnave.

Spracovala: Mgr. Miriam Nôžková

Vyhodnotenie ergoterapie za rok 2016

Prvý polrok

Činnosti v rámci ergoterapie sa uskutočňovali podľa týždenného a denného plánu. Ergoterapeutické činnosti prebiehali päťkrát týždenne podľa harmonogramu terapeutických činností v čase od 13:30 – 15:00 resp. od 13:00-15:00 (od 1.5.2016).

Počas činností boli rešpektované zdravotno-hygienické zásady, individuálne schopnosti a vekové kategórie klientok. Požiadavky a úlohy kladené na klientky boli diferencované. Dbali sme na vhodnosť a primeranosť pracovného náradia.

Snažili sme sa o vytváranie pozitívnej atmosféry a striedanie práce s oddychom.

V období pred Veľkou nocou klientky zhotovovali pozdravy pre rodičov a blízkych.

Počas jarných a letných mesiacov sme pracovné činnosti zameriavali na udržiavanie čistoty a poriadku v areáli a okolí domova.

Príležitostné a nárazové práce sme vykonávali podľa momentálnej potreby.

Činnosti v rámci ergoterapie:

- upratovacie práce v areáli zariadenia
- čistenie verejných priestranstiev
- čistenie priekopy pred kaštieľom
- upratovacie práce v okolí domova (vytrhávanie buriny, čistenie chodníkov)
- zametanie chodníkov v parku, športového ihriska a dvorov
- hrabanie pokosenej trávy a sušenie
- zber a sušenie liečivých rastlín
- sadenie kvetov do črepníkov
- pomocné práce pri pestovaní kvetov
- starostlivosť o rastliny v skalke
- intenzívne polievanie kvetov, muškátov a okrasných kríkov počas horúcich dní
- pomocné práce v parku (zbieranie suchého raždia)
- pomocné práce pri úprave parku a výzdobe zariadenia

Cieľ ergoterapeutických aktivít:

- využiť prebytočnú energiu klientok
- vytvárať a dodržiavať základné hygienické návyky a pravidlá (umývať si ovocie a zeleninu pitnou vodou pred konzumáciou)
- formovať u klientok kladný vzťah k práci, zmysel pre zodpovednosť a pracovnú disciplínu

- poznávať, čo potrebuje rastlina k životu
- rozlišovať a vedieť pomenovať známe druhy ovocia a zeleniny
- upozorňovať na nebezpečenstvo úrazu pri neopatrnej manipulácií s náradím
- budovať u klientok pozitívny vzťah k prírode

Klientky boli po celý čas vykonávania prác v rámci ergoterapie pod neustálym dohľadom terapeutky, aby sa zabránilo akýmkoľvek náhodným úrazom.

Do nárazových sezónnych prác sa aj naďalej zapájali viaceré terapeutky z nášho zariadenia. Táto spolupráca bola úspešná, mala pozitívny vplyv na atmosféru počas činností a tiež pôsobila motivačne na klientky.

Pracovné činnosti sme vždy ukončili hodnotením.

Klientky boli pochválené za snahu, prípadne odmenené primeranou odmenou.

Pobyt na čerstvom vzduchu bol prospešný pre zdravie a duševnú pohodu klientok.

Druhý polrok

Časové vymedzenie:

Ergoterapeutické činnosti prebiehali denne v čase od 13:00 do 15:00 hod.

Priestorové vymedzenie:

Činnosti v rámci ergoterapie sa uskutočňovali v areáli domova a jeho okolí podľa týždenného a denného plánu.

Terapie sa zúčastňovali klientky z následovných oddelení: 1, 2, 3, 4, 6, 9 a 10.

Počas letných a jesenných mesiacov sme pracovné aktivity zameriavali na udržiavanie čistoty a poriadku v areáli a okolí domova.

V období od 26.10.2016 do 13.12.2016 bola terapeutka práceneschopná. V tomto období ergoterapeutické činnosti s klientkami vykonávali pracovníčky Oddelenia terapií, výchovy a sociálnej rehabilitácie a Oddelenia zdravotnej starostlivosti.

V rámci ergoterapie sa vykonávali nasledovné aktivity:

- zametanie chodníkov v parku, športového ihriska, dvorov a podchodu
- upratovacie práce v okolí domova
- hrabanie pokosenej trávy a sušenie
- zber a sušenie liečivých rastlín
- pomocné práce pri pestovaní kvetov
- zber opadaného ovocia
- vytrhávanie buriny z chodníkov

- hrabanie a odvážanie opadaného lístia počas jesenných mesiacov
- zber gaštanov
- starostlivosť o rastliny v skalke

Cieľ ergoterapeutických činností :

- vytvárať a dodržiavať základné hygienické návyky a pravidlá (umývať si ovocie a zeleninu pitnou vodou pred konzumáciou)
- formovať u klientok kladný vzťah k práci, zmysel pre zodpovednosť a pracovnú disciplínu
- poznávať, čo potrebuje rastlina k životu
- rozlišovať a vedieť pomenovať známe druhy ovocia a zeleniny
- upozorňovať na nebezpečenstvo úrazu pri neopatrnej manipulácií s náradím
- budovať u klientok pozitívny vzťah k prírode
- využiť prebytočnú energiu klientok

Počas činnosti sme rešpektovali zdravotno-hygienické zásady, individuálne schopnosti a vekové kategórie klientok. Dbali sme na to, aby klientky pred a počas činnosti boli vhodne oblečené a aby ovládali pracovné náradie.

Klientky boli po celý čas vykonávania prác v rámci ergoterapie pod neustálym dohľadom terapeutky, aby sa zabránilo akýmkoľvek náhodným úrazom.

Pracovné činnosti sme vždy ukončili hodnotením. Pobyt na čerstvom vzduchu bol prospešný pre zdravie a duševnú pohodu klientok.

Klientky boli pochválené za snahu, prípadne odmenené primeranou odmenou.

Spracovala : Antónia Slováková

Vyhodnotenie dramatoterapie za rok 2016

V hodnotenom období prebiehali činnosti dramatoterapie podľa stanoveného plánu na rok 2016 len v mesiacoch január a február. Počas týchto dvoch mesiacov boli realizované denne, podľa harmonogramu na rok 2016 a prebiehali v čase 9.50 - 11.50 hod a 13.30 - 15.00 hod.

Dramatoterapeutické aktivity mali skupinový aj individuálny charakter. Uskutočňovali sa v priestoroch telocvične a spoločenskej miestnosti. Vychádzky boli v rámci areálu zariadenia a v blízkom okolí. Klientky prejavovali vždy záujem o dramatoterapiu a spolupracovali.

V nasledujúcich mesiacoch, t. j. v období od marca do júna 2016, bola terapeutka neprítomná pre dlhodobú práceneschopnosť. Dramatoterapeutické aktivity realizovala zastupujúca terapeutka, Mgr. Viera Rýšová.

Prehľad aktivít dramatoterapie v mesiacoch január – február 2016:

- rozhovory na zimnú tematiku (príroda, obliekanie), spojené s posedením pri bylinkovom čaji,
- výroba papierových čiapok a rukavíc,
- výroba šálov z látky,
- stavanie snehuliaka,
- výroba papierových snehuliakov,
- opakovanie básní a piesní,
- učenie nových básní „Zima“ a „Sneh“,
- dramatizácia básne „Snehové vločky“,
- čítanie príbehov s reprodukciou,
- kreslenie/vyfarbovanie,
- výroba stromu „4 ročné obdobia“,
- hudobno-pohybové hry,
- výroba papierových valentínskych srdiečok,
- výroba srdiečok z korálok,
- hry zamerané na pozornosť a pamäť „Čo sa zmenilo?“ a „Kde je to?“,
- výroba škrabošiek,
- práca s kostýmami,
- rozhovory o tradíciách a čítanie výročných zvykosloví,
- učenie básní „Moja kapsa úbohá“,
- spev „Fašiangy Turice“,
- „Fašiangová diskotéka“,
- hry na afrických bubnoch,
- africké tance,
- učenie novej piesne „V dobrom aj v zlom“,
- vychádzky.

V hodnotenom období nastala zmena v harmonograme činnosti dramatoterapie. Odo dňa 20.07.2016 boli dopoludňajšie dramatoterapeutické stretnutia nahradené psychomotorickými aktivitami, ktoré prebiehali na 9.oddelení. Dramatoterapia bola

realizovaná naďalej denne, ale až v popoludňajšom čase 13.00 až 15.00 hod. Podľa rozpisu navštevovalo dramatoterapiu v druhom polroku 2016 pravidelne 22 klientok. Ďalších 8 klientok prichádzalo na dramatoterapeutické stretnutia mimo rozpis, vo vlastnom voľnom čase, nepravidelne, s osobným cieľom, či individuálnou potrebou.

Prostredníctvom realizovaných aktivít sa darilo plniť plány práce, ciele a zároveň i realizovať činnosti podľa požiadaviek a potrieb. Medzi plánované dramatoterapeutické činnosti boli zaraďované aj činnosti zamerané na relax a regeneráciu síl, zároveň boli doplňované i neplánované aktivity, vyplývajúce z aktuálnych potrieb, záujmov a výberu klientok. Klientky využívali možnosť iniciovať činnosti. Ich vlastné prejavy, námety, názory a záujmy boli akceptované. Aktivity preto v mnohom reflektovali ich myšlienky, či vlastnosti. Táto skutočnosť tvorila základ práce.

Činnosti dramatoterapie mali skupinový aj individuálny charakter. Uskutočňovali sa v priestoroch telocvične a spoločenskej miestnosti. Vychádzky boli v rámci areálu zariadenia a v jeho blízkom okolí. Klientky prejavovali záujem o dramatoterapiu, spolupracovali, opäť prinášali vlastné námety, návrhy a predstavy o činnostiach. Dostali priestor pre individuálny prejav v sólových aktivitách i možnosť pracovať vo dvojici a v skupine. K realizácii dramatoterapie boli využívané okrem hotových predlôh, vlastné scenáre terapeutky a najmä vlastné scenáre klientok, ktoré majú významnú hodnotu.

V rámci dramatoterapie klientky tvorili časopis s názvom „Rohovské noviny“. Niektoré samostatne, iné s pomocou, vedením, či usmernením prispievali svojimi kresbami, článkami, veršami, či fotografiami do časopisu. O túto tvorbu mali záujem.

Klientky sa opäť zúčastnili rôznych podujatí, na ktorých mali možnosť predviesť schopnosti, talent a tvorivosť. Na tieto spoločenské podujatia nacvičovali vystúpenia, ktoré im ponúkali možnosť sebaprezentácie, sebarealizácie, spoločenskej interakcie a zábavy.

Spoluprácu s klientkami možno naďalej hodnotiť ako výbornú. Záujem o činnosti pretrvával. Klientky rešpektovali pravidlá, podmienky, ocenili rôznorodosť aktivít, bez problémov sa prispôsobili zmenám. V ich prejavoch a v správaní boli prítomné znaky zodpovednosti, spoľahlivosti, sebaistoty a potešenia z vykonanej práce.

Cieľom realizovaných dramatoterapeutických činností bola podpora schopností a zručností v rôznych oblastiach, najmä komunikačnej, sociálnej, emocionálnej, pracovnej i pohybovej. Vďaka rôznorodosti zo strany ponúkaných a realizovaných aktivít, no najmä vďaka záujmu a dobrej spolupráci zo strany klientok sa darilo tieto ciele naplniť.

Prehľad konkrétnych aktivít dramatoterapie 2. polroka 2016:

- slovné hry,
- tvorba rýmov a básní (individuálne a skupinovo, letné a jesenné veršovanie),
- čítanie príbehov,
- tvorba príbehov (individuálne a skupinovo),
- spev moderných/ľudových piesní (opakovanie naučených),
- učenie piesní (Sme svoji, Dnes sa mi nechce nič, V dobrom aj zlom, Nemožná, Anjel),
- rozhovory a diskusia na rôzne témy (stanovené terapeutkou, zvolené klientkami...),
- výroba kvetov z papiera (želanie klientok),
- hry zamerané na pozornosť a pamäť (Čo sa zmenilo?, Kto to bo?, Kde to je?),
- relax spojený s kúpaním v bazéne,
- diskotéky,
- tanec,
- opakovanie naučených tanečných choreografií,
- hry na afrických bubnoch,
- tvorba novej bubnovej hry Parapapapa,
- hry na sprievodných nástrojoch (hrkálky, rumbagule, paličky, tamburíny, triangel...),
- kreslenie/vyfarbovanie (na zadanú tému, ľubovoľnú téma, príspevok do časopisu...),
- tvorba textov, článkov do časopisu (individuálne, skupinovo),
- písanie príspevkov do časopisu (ručne, na písacom stroji, PC),
- fotografovanie – príspevok do časopisu (zadaná téma, vlastná voľba...),
- spoločenské hry, vychádzky,
- filmové popoludnia (Film o DSS Rohov – želanie klientok, film Čivava z Beverly Hils – želanie klientok),
- rozprávkové popoludnie (rozprávka Khumba – želanie a odmena klientok),
- počúvanie audiorozprávky Kocúr v čižmách (v rámci relaxu),
- príprava na vystúpenie a nácvik programu na Benefičný koncert v Senici (opakovanie tanečnej choreografie Iná žena, spev piesní Malý princ a Anjeli lietajú nízko),
- príprava na vystúpenie a nácvik programu na Večierok rohovských dôchodcov podľa scenára (spev piesní a recitovanie básne Keby som mohla zmeniť svet),
- výroba vianočných pozdravov z papiera,

- pečenie a zdobenie medovníkových stromčekov,
- spev vianočných piesní a kolied (opakovanie naučených),
- učenie nových kolied (Stromček, stromček, Dobrá novina),
- tvorba vianočného pásma spevu, kolied a vinšov určeného k vystúpeniam,
- nácviky vianočného vystúpenia, učenie vianočnej básne (Už sú tu znova),
- výroba vianočných rekvizít určených k vystúpeniam,
- spolupráca s artedielňou pri dokončovaní a balení vianočných výrobkov,
- v rámci spolupráce s ergoterapiou - úprava areálu DSS,
- práca s kostýmami (príprava, pranie, žehlenie, šitie, ukladanie...),
- upratovanie v telocvični, kostymérni a spoločenskej miestnosti (v rámci podpory pracovných zručností a spolupráce).

Naučené a nacvičené vystúpenia odprezentovali klientky na nasledovných podujatiach:

- 13.10.2016 - spevácke a tanečné vystúpenie na Benefičnom koncerte v DK Senica,
- 21.10.2016 - spevácke vystúpenie na Večierku rohovských dôchodcov v DK Rohov,
- 2.12.2016 - vianočné vystúpenie na Večierku 101 Drogérie v Senici,
- 11.12.2016 - vianočné vystúpenie na Benefičnom koncerte v Šaštíne,
- 19.12.2016 - Vianočná besiedka pre zamestnancov DSS Rohov,

Spracovala : Bc. Silvia Štefková

Vyhodnotenie činnosti dielne tkanie a ručné práce za rok 2016

Prvý polrok

V hodnotenom období sa terapie zúčastňovalo 29 klientok. Klientky sa terapie zúčastňovali podľa harmonogramu. Terapia prebiehala v popoludňajších hodinách v čase od 13,30 do 15,00 hod., od začiatku mája bola zmena harmonogramu a terapia prebiehala v čase od 13,00 do 15,00 hod.

Aktivity na terapii tkanie a ručné práce boli realizované podľa plánov len čiastočne vzhľadom na dlhodobú práceneschopnosť Mgr. Zuzany Držkovej Serdahelyovej a Bc. Lucie Janíkovej a zastupovaní sa vzájomne na 10. oddelení.

Na terapii boli realizované tieto činnosti:

- strihanie látok na rôzne dlhé pásy po rovnej a vopred predznačenej linií,
- zošívanie nastrihaných pásov látok a následné zmotávanie do klbka,

- tkanie kobercov na tkáčskom stave.
- Pri strihaní pásov látky sme kládli dôraz na dodržiavanie predkreslenej línie. Väčšina klientok zvládala túto činnosť samostatne, niektoré potrebovali dohľad, slovnú inštruktáž, prípadne pri klientkách, ktoré majú menej rozvinutú jemnú motoriku, terapeutka pomáhala vedením ruky s nožnicami alebo pridržiavaním látky.
- Zošívanie nastrihaných pásov látky zvládali iba niektoré klientky. Namotávanie pásov látky do klbka zvládali väčšinou klientky, ktoré zošívali pásy látok.
- Klientky pracovali na tkáčskom stave samostatne, pod dohľadom terapeutky a na základe verbálnych inštrukcií. V prípade motoricky menej zdatných klientok terapeutka pracovala s nimi, pomáhala slovne, prípadne názorne, snažila sa o čo najväčšiu samostatnosť.
- Pri týchto činnostiach sa u klientok rozvíjala jemná motorika, koordinácia oka a ruky trpezlivosť, sústredenosť, samostatnosť.
- Klientky pracovali v skupine, vzájomne si pomáhali. Počas terapií panovala v dielni dobrá nálada, počas rozhovorov pri práci si klientky rozvíjali slovnú zásobu. V rámci skupiny sa terapeutka snažila viesť klientky k tímovej spolupráci a rešpektovaniu druhých. Zároveň si upevňovali pracovné zručnosti pri udržiavaní poriadku pracovných pomôcok a čistoty celej dielne.
- So súhlasom p. riaditeľky zariadenia, v mesiaci máj prebiehali dokončovacie práce výrobkov na Prezentačnú výstavu klientov zariadení sociálnych služieb, senického a skalického okresu a následne príprava kostýmov, kulís a nácvik programu na rodičovské združenie.

Druhý polrok

Časové vymedzenie :

V hodnotenom období sa terapie zúčastnilo 29 klientok. Klientky sa terapie zúčastňovali podľa stanoveného harmonogramu. Terapia prebiehala denne v čase od 13,00 do 15,00 hod.

Priestorové vymedzenie :

Tkáčska dielňa, v letných dňoch areál parku

Činnosti terapie boli zamerané na :

- strihanie látok na rôzne dlhé pásy po rovnej, vopred predznačenej čiare,

- zošívanie nastrihaných pásov látok a následné zmotanie do klbka,
- tkanie kobercov na tkáčskom stave,
- výrobu vianočných pozdravov pre rodičov,
- výzdobu oddelení,
- činnosti podľa záujmu klientok.
- Väčšina klientok pracovala na tkáčskom stave samostatne, ale pod dohľadom terapeutky. Pri strihaní pásov látky sme kládli dôraz na dodržiavanie predkreslenej línie. Väčšina klientok zvládala túto činnosť samostatne, niektoré boli usmernené. Tie, ktoré majú menej rozvinutú jemnú motoriku, potrebovali pri strihaní a pridržiavaní látky pomoc terapeutky. Činnosti na terapii pozostávali aj zo zošívania nastrihaných pásov látky, čo zvládalo iba niekoľko klientok.
- V letných mesiacoch sme vyrábali shambala náramky z rôznofarebných bavlniek a korálok. Táto práca klientky bavila a po názornej ukážke terapeutky, ju zvládali veľmi dobre. Okrem toho sme bavlnkami vyšívali na tvrdý papier rôzne predkreslené motívy, ktoré si klientky podľa vlastného výberu nakreslili sami. Z týchto povyšívaných obrázkov, doplnených prírodninami, sme spoločne zhotovili nástenku na svojom oddelení a vo vstupnej chodbe do pavilónu.
- Pri strihaní kartičiek, vystrihovaní motívov, nalepovaní dekorácií, pri výrobe vianočných pozdravov pre rodičov a blízkych sme u klientok precvičovali jemnú motoriku a pričom sa u nich rozvíjala i kreativita. Kreatívna a veľmi šikovná bola i Denisa, ktorá samostatne uháčkovala šál, šatky a drobné prívesky.
- Klientky pracovali počas terapií v skupine, vzájomne si pomáhali a dopĺňali. Počas terapií vládla na oddelení príjemná atmosféra.
- Veľkou záľubou a zároveň relaxom počas horúcich dní, bolo kúpanie sa a šantenie v bazéne zariadenia.

Spracovala : Mgr. Zuzana Držková- Serdahelyová

Vyhodnotenie činností v multisenzorickej miestnosti za rok 2016

Práca v multisenzorickej miestnosti prebiehala od 05.09. do 31.12. denne, v popoludňajších hodinách v čase od 13:00 hod. do 15:00 hod.

Multisenzorická miestnosť slúžila na:

- podporu osobnosti klientok a ich prirodzenej zvedavosti, poznávanie nových vnemov a zážitkov
- podporu psychickej pohody, navodenie vnútorného uspokojenia využitím špecifických terapeutických intervencií
- posilnenie sebadôvery a vlastnej identity, vytváranie podmienok na uspokojenie pocitov istoty a bezpečia
- zvýšenie kvality života, poskytovanie širokej škály zmyslových skúseností, podnecovanie iniciatívy

Pri terapeutickej činnosti sme používali široké spektrum pomôcok.

Vodný bublinkový valec:

- slúžil na stimuláciu zrakových, hmatových, sluchových a pohybových zmyslov : pozorovanie bubliniek, pohybujúcich sa umelých rybičiek, farieb, vnímanie povrchu a zvukov valca, cítenie jeho vibrácií, prepínanie farieb
- pomáhal pri učení sa príčine a následku pri prepínaní, precvičovaní zručností spojených s prepínaním spínača, slúžil ako podpora načahovania držaním prepínača v rôznych polohách
- rozvíjal kognitívne zručnosti
- slúžil na upútanie pozornosti, relaxáciu, zábavu

Suchý bazén s loptičkami:

- bol zdrojom hmatovej a zrakovej stimulácie, precvičovania rozumových schopností,
- prvok pre hru a zábavu

Arómadifúzer:

- v spojitosti s éterickými olejmi a relaxačnej hudby slúžil na prehĺbenie relaxácie a stimuláciu čuchových zmyslov

Vodná posteľ:

- bola využívaná na pohybovú a dotykovú stimuláciu
- na podporu pri iných zmyslových témach (napr. s optickými vláknami)
- relaxáciu
- podporu pre komunikáciu
- stimuláciu dotykových a pohybových zmyslov

Optické vlákna:

- boli využívané na stimuláciu hmatového vnímania prostredníctvom manipulácie s nimi (dotýkanie sa ich, hýbanie s nimi), zrakového vnímania (meniace sa farby vlákien), precvičovanie kognitívnych funkcií, na získanie pozornosti,
- v spojení s relaxačnou hudbou sme navodili atmosféru uvoľnenia

Rotátor pre farebné kotúče:

- bol využitý ako zdroj stimulácie zrakového vnímania na základe premietania vizuálnych obrazcov (efektov).

Zrkadlá:

- zosilňovali a umocňovali efekt bublinkového valca, optických vlákien a samotný zážitok u klientky, keď sa videla v ňom pri aktivitách v miestnosti

CD prehrávač:

- sme používali na navodenie atmosféry pre relaxáciu alebo naopak na stimuláciu sluchového vnímania

Okrem vyššie uvedených zariadení sa na stimuláciu zmyslov používali rôzne pomôcky ako napr. prírodniny (gaštany, orechy, šišky, halúzky), hračky z rôznych materiálov, knihy, leporelá, didaktické stolové hry.

Základom terapeutickej činnosti pri práci v mutlisenzorickej miestnosti bol nedirektívny prístup ku klientkam s cieľom navodenia relaxácie za použitia rôznych pomôcok v miestnosti. Pre úspešné naplnenie cieľov terapie bolo potrebné navodenie správnej atmosféry, vytvorenie pocitu bezpečia. Klientky mali možnosť voľného výberu činností.

Bol rešpektovaný čas klientok, ktorý chceli stráviť v miestnosti. Niektoré si vyžadovali pobyt v miestnosti aj 40 minút, iné už po 10 minútach strácali záujem a dožadovali sa odchodu z terapie. Stávalo sa, že klientky sa sami iniciatívne dožadovali návštevy v Snoezelen.

V rámci hmatovej stimulácie boli používané rôzne predmety, hračky z rôznych materiálov a masážne pomôcky. Klientky majú radi plyšové hračky, ktoré si k sebe túlia a hladkajú. Veľmi obľúbený bol suchý bazén s farebnými loptičkami. Do veľkej krabice postupne ukladali loptičky podľa farieb, alebo hádzali ich z krátkej vzdialenosti do krabice. Zapnutá relaxačná hudba vytvárala vynikajúcu atmosféru pre hru v suchom bazéne. Populárny bol aj bublinkový valec. Klientky radi interaktívnym ovládačom menili farby valca a pozorovali stúpajúce bublinky a plávajúce umelé rybičky. Tiež sa radi zapozerali do premietania farebných svetiel a obrazcov na stenu.

V rámci skupinovej aktivity sa terapie zúčastňovali maximálne dve klientky. Skupinová

aktivita prebiehala tým spôsobom, že jedna klientka bola v suchom bazéne a druhá relaxovala na vodnej posteli. Terapeutka sa intenzívne venovala najskôr jednej klientke a potom druhej.

Pobyty v miestnosti boli riadené aj spontánne, záležalo od momentálnej nálady klientky. Do aktivít v Snoezelene sa nepodarili zapojiť všetky klientky zariadenia, z časových a personálnych dôvodov. Pri návštevách multisenzorickej miestnosti sa opakujú klientky, ktoré dobre spolupracujú a vykazujú dobré výsledky.

Neposledným prínosom pobytu v miestnosti je venovanie pozornosti len jednej klientke, ktorá veľakrát zažíva výnimočné pocity dôležitosti a záujmu len o jej osobu.

Spracovala : Mgr. Jana Holoďáková

Vyhodnotenie kanisterapie za rok 2016

Kanisterapia prebiehala v roku 2016 pod vedením certifikovanej kanisterapeutky p. Karmen Kapsovej.

Frekvencia stretnutí: pravidelne raz do mesiaca, v sobotu alebo v nedeľu

Časový rámec: v čase od 9.00 hod. do 10,30 až 11.00 hod.

Priestorové zabezpečenie: spoločenské priestory štvrtého oddelenia

Personálne zabezpečenie: vyškolený kanisterapeut v spolupráci so službukonajúcim zdravotným personálom

Cieľová skupina: klientky 4. oddelenia

Cieľ:

Stanovené ciele vychádzajú zo všeobecných cieľov kanisterapie a cieľov stanovených v rámci stimulačných aktivít pre konkrétnych klientov.

Pôsobenie na emocionalitu klientov

- uspokojovanie potrieb nežnosti a fyzického kontaktu (hladením psa, dotyky...),
- rozvíjanie empatie (pes môže byť smutný, veselý, chorý a pod.),
- zníženie nesmelosti a uzavretosti klienta a podpora spontánnosti prejavu vo vzťahu k iným osobám,
- ak sa používa menší pes, rozvíjajú sa u klienta ochranárske a opatrovateľské postoje, v prítomnosti veľkého psa klient získava pocit bezpečia,
- odbúravanie napätia, prípadne strachu z nových životných situácii a odpútanie pozornosti od vlastných problémov klienta,

- zníženie úzkosti,
- zmiernenie samoty,
- zvýšenie vlastnej sebahodnoty.

Stimulácia rozumových schopností

- upútanie záujmu klienta o určité aktivity prostredníctvom cielenej hry a plnenia úloh,
- zvyšovanie pozornosti,
- pozorovanie reakcií psa s dôrazom na rozvíjanie pozorovacích schopností,
- osvojenie si vzorov správania sa ku zvieratám a ľuďom,
- motivácia ku komunikácii klient - pes, klient - klient, klient - personál čo má za následok zlepšenie komunikačných schopnosti, rozširuje sa slovná zásoba,
- rozvoj pozornosti,
- rozvoj chápania postupnosti.

Stimulácia pohybových schopností

- motivácia k pohybu, udržiavanie a rozvoj hrubej i jemnej motoriky,
- posilňovanie svalstva.

Krátka informácia o priebehu stretnutí

Kanisterapeutické stretnutia v zariadení mali charakter riadeného pôsobenia psa na človeka – odborník v spolupráci so zdravotným personálom zámerne zasahoval do vzťahu klient – pes. Blízky kontakt so psom už zvládali všetky klientky. Pri každom stretnutí s kanisterapeutkou a jej psom sa klientky veľmi tešili. Psa hladkali, hádzali mu loptičku na aport a dávali mu piškótu. Kanisterapeutka viedla hodiny terapií tak, aby prítomnosť psa v skupine vyvolával u klientok len pozitívne reakcie a aby sa vždy tešili z jeho ďalšieho príchodu.

Kanisterapeutka sa zameriavala pri stretnutiach na precvičovanie horných a dolných končatín - (jemnú a hrubú motoriku), pamäťové cvičenia, cvičenia pozornosti a sústredenia, precvičovanie počítania, určovanie farieb, polohovanie so psom.

V rámci terapií kanisterapeutka precvičovala s klientkami pomocou psa :

- **jemnú motoriku** – klientky rozmotávali zauzlené vôdzky pre psa, vyberali piškóty z krabice, otvárali dlaň, aby si pes mohol piškót zobrať, česali psa, vyberali chlpy z hrebeňa, pozbierali popadané chlpy a odhodili ich do koša.
- **rozumovú a pamäťovú oblasť** – označovali farbu vôdzky, dávali psovi povely, veľmi sa tešili z toho, keď ich poslúchol, popisovali postup pri manipulácii

s piškótou, počítali do desať, niektoré do dvadsať aj s použitím príkladov na sčítanie a odčítanie, trénovali pamäť a pozornosť – (pri zatvorených očiach) vymenovávali čo bolo na jedálnom lístku včera, kto v miestnosti stojí a kto sedí, s akým psom tu bola kanisterapeutka minulú hodinu atď.

- **stimulovala zmyslové vnímanie** - pri polohovaní na chrbte si nahrievali telo psom v oblasti brušnej, horných a dolných končatín.
- **priestorovú orientáciu** – trénovali pomocou otázok, kto stojí vedľa stola, kde leží pes, na čom je položený psí hrebeň atď. – pred, za , na, vedľa, pri, nad .....
- **hrubú motoriku** – posilňovali brušné svalstvo pri odmeňovaní psa - piškótu mali uloženú na dolných končatinách, ktoré musela klientka dvíhať do úrovne hlavy psa a počkať, kým pes dostane povel k odobratiu piškóty, hádzali piškóty na cieľ, zbierali a triedili piškóty, zohýbali sa k zemi pri obúvaní papúč.

Kanisterapia – je forma terapie, pri ktorej sa využíva pozitívne pôsobenie psa domáceho na zdravie, čiže na fyzickú, psychickú a sociálnu pohodu človeka. V podmienkach nášho zariadenia určite skvalitní život klientov.

Spracovala : Mgr. Viera Rýšová

Vyhodnotenie psychomotorických aktivít na 1. oddelení

V prvom polroku 2016 prebiehali psychomotorické aktivity na 1. oddelení len v mesiacoch január a február. V tomto období boli realizované podľa plánov a stanoveného harmonogramu práce na rok 2016. Uskutočňovali sa denne, v určenom čase 8.45 – 9.45 hod. Prebiehali v herni 1. oddelenia, v spoločenskej miestnosti a v kuchynke 10. oddelenia. Vychádzky boli v rámci areálu zariadenia a jeho blízkeho okolia.

Časový priestor 11.20 – 12.00 hod bol určený na podporu schopností a zručností klientok v oblasti sebaobsluhy pri stravovaní, pomoc pri dodržiavaní zásad a kultúry stolovania, stravovania a v neposlednom rade upevňovaní pracovných zručností pri umývaní riadu, stolov a jedálne.

V ostatných mesiacoch, t. j. v období marec – jún 2016, bola terapeutka neprítomná. Dôvodom bola dlhodobá práceneschopnosť.

Prehľad psychomotorických aktivít v mesiacoch január – február 2016:

- oblasť sebaobsluhy (umývanie rúk, používanie príboru, prestieranie a stolovanie, umývanie/utieranie riadu a stolov),

- opakovanie zásad správneho stolovania a správania sa pri stole počas stravovania,
- práca s denníkmi klientok – písanie, počítanie, kreslenie, strihanie, lepenie,
- vyšívanie,
- háčkovanie,
- spoločenská hra „Pexeso“ a „Domino“,
- kreslenie/vyfarbovanie,
- výroba papierových snehuliakov trhaním a lepením,
- rozhovory o tradíciách a čítanie z výročných zvykosloví,
- výroba škrabošiek,
- práca v kuchynke – príprava pudingu, práca s mixérom, umývanie riadu,
- výroba papierových valentínskych srdiečok,
- vychádzky

V mesiaci júl z dôvodu presunu terapeutky z 1. odd. na 9. odd. sa uskutočnili i zmeny v psychomotorických aktivitách (ďalej PMA) klientok 1. odd. Keďže na oddelení nebola žiadna terapeutka a nechceli sme, aby klientky prichádzali o činnosti počas PMA, po dohode s pani riaditeľkou a hlavnou sestrou boli uskutočnené organizačné zmeny na oddelení. V priebehu mesiaca august bolo 1. oddelenie zredukované a klientky boli porozdeľované do viacerých oddelení, kde sa zúčastňovali dopoludňajších PMA a to podľa stanoveného harmonogramu. Činnosť klientok 1. odd. na PMA je teda zaevidovaná a vyhodnotená spolu s vyhodnotením, toho ktorého oddelenia, v ktorom sa klientky nachádzali.

Spracovala : Bc. Silvia Štefková

Vyhodnotenie psychomotorických aktivít na 2. oddelení

Prvý polrok 2016

Psychomotorické aktivity boli na 2. oddelení čiastočne realizované podľa plánov a harmonogramu práce na rok 2016. Uskutočňovali sa denne v čase od 8,45 do 11,20 hodiny a počas práce terapeutky na 10. oddelení v čase od 10,00 do 11,00 hod.

V mesiaci február psychomotorické aktivity neprebiehali z dôvodu práceneschopnosti terapeutky. Počas neprítomnosti terapeutky vykonávali s klientkami záujmov a aktivizačnú činnosť službukonajúce pracovníčky - Oddelenie zdravotníckej starostlivosti.

So súhlasom p. riaditeľky zariadenia, psychomotorické aktivity na 2. oddelení v období od

9. mája do 3. júna prebiehali skrátene v čase od 8,00 do 9,00 hod. z dôvodu finalizácie výrobkov určených na Prezentačnú výstavu prác klientov ZSS, následne výroby kostýmov, kulís a nácviku programu na rodičovské združenie.

Aktivity na oddelení č. 2 boli zamerané na :

- tréning sebaobsluhy
- jemnú motoriku,
- hrubú motoriku,
- lepšiu orientáciu v priestore,
- tréning rovnováhy,
- zlepšenie komunikácie
- udržiavanie a rozvíjanie pracovných návykov

Sebaobsluha

S klientkami sme sa cielene venovali nácviku sebaobsluhy – správnemu obliekaniu odevov a obúvaniu topánok, zapínaniu zipsov. Taktiež sme si upevňovali zručnosti v oblasti hygieny, neustále sme opakovali už naučené.

Jemná motorika

Rozvíjali sme jemnú motoriku a zručnosti formou skladania puzzle, klientky hneď porozprávali, čo vidia na poskladanom obrázku, aj prostredníctvom navliekania korálok, či vyšívania na tvrdý papier, kde boli vopred vybodkované jednoduché motívy (kvet, srdce). Túto činnosť samostatne zvládli 3 klientky – Veronika, Zuzana a Linda. Z vyšitých obrázkov sme následne vyrobili pohľadnice ku Dňu matiek.

Pracovali sme s papierom, nožnicami a lepidlom, pri vytváraní rôznych koláží a obrázkov. Počas maľovania sme klientky usmerňovali, aby dodržiavali predkreslené línie. Nacvičovali sme strihanie po línii na papieri ale i na látke. Prácu s nožnicami treba neustále opakovať a tým ju zdokonaľovať. Vytvorené diela klientok potom zdobili nástenku 2. oddelenia.

Veronika i Zuzka sa zdokonaľovali v háčkovaní - učili sa uháčkovať krátky a polodlhý stĺpik.

Hrubá motorika

Chodili sme na prechádzky do dediny, kde sme sa rozprávali o tom, čo vidia v okolí, aké rastliny a zvieratá poznajú. Počas prechádzok sa nám viackrát podarilo vidieť srny, kone, psy, zajace a mačky. Precvičovali sme si farby, tvary, jednoduché počítanie predmetov. Prechádzky boli často spojené aj so zberom jarných kvetov, ktoré následne

zdobili herňu 2 oddelenia.

Michaela, Katarína a Jana majú stále problémy s chôdzou po nerovnom teréne, po kameňoch, neupravených chodníkoch.

Využívali sme i priestory v telocvični, kde sme cvičili v rytme modernej hudby, ale i cvičenia zamerané na udržiavanie rovnováhy alebo posilňovacie cvičenia.

Komunikácia

Komunikáciu sme cvičili pomocou čítania a následnej reprodukcie prečítaného textu alebo pomocou odpovedí na otázky. Na základe zreprodukovaného textu rozprávky klientkami sme zistili akú majú krátkodobú pamäť a vyjadrovaciu schopnosť. Pracovali sme s detskými časopismi ako Maxík, Adamko, Vrabček a Šikovníček. Najviac mali v obľube maľované čítanie a jednoduché úlohy, ako napr. bludiská a doplňovačky.

Klientky, ktoré nevedia čítať, pracovali s obrázkovými knihami a časopismi, ich úlohou bolo pomenovať predmety na obrázkoch, prípadne nakresliť počuté.

Veľmi rady a so záujmom počúvali aj audio rozprávky, ako napr. „Alibaba a 40 zbojníkov, Prorok rak a Soľ nad zlato“. Vedeli pekne zreprodukovať, čo počuli.

Nielen počúvať rozprávky, klientky bavilo ale i spev rôznych piesní, ktorý sme často pri práce využívali.

Hrali sme sa slovné hry – Povedz slovo – „Nájdi protiklad, Idem autobusom a vidím, Hádaj, na čo myslím“, hry na trénovanie pozornosti, koncentrácie a slovnej zásoby, rovnako hry na precvičenie pozornosti ako „Schovávanie predmetov“. Túto činnosť klientky veľmi obľubujú.

Pracovné návyky

V rámci udržiavania a rozvíjania pracovných návykov sme sa učili párovať ponožky, zručnejšie klientky i skladali bielizeň, pomáhali prezliekať postele, vynášať použitú bielizeň do práčovne, prevliekať návliečky na vankúš, naťahovať plachty a poťahy na postele.

Rovnako sme sa starali o nám pridelený úsek areálu, kde sme pravidelne a podľa potreby zametali, hrabali, zbierali odpadky a vytrhávali burinu.

Klientky Zuzana, Soňa , Kristína a Veronika sa od polovice apríla zúčastňovali 2 krát denne nácviku programu na rodičovské združenie.

Klientky Linda , Petra, Katarína a Marianna sa v tomto polroku nezúčastňovali psychomotorických aktivít z dôvodu návštevy elokovaného pracoviska Praktickej školy Senica pod vedením triednej učiteľky Mgr. Kataríny Kaňovej. Program k rodičovskému združeniu nacvičovali po vyučovaní. Psychomotorické aktivity budú spolu s ostatnými klientkami absolvovať počas letných prázdnin.

Individuálna činnosť

Individuálna činnosť prebiehala s klientkou Sabínou .

So Sabínou sme pracovali s kockami, po ich rozsypaní na stôl ukladanie na vopred určené miesto, vkladanie plastových farebných hríbikov do otvorov, čmárali sme pastelkami na papier. Pri každej činnosti vždy vydržala len chvíľu. Ak mala dobrú náladu, „pomáhala“ pri zametaní, hrabaní, zbieraní popadaných konárov, odpadkov, ustielaní postelí, často napodobňovala službukonajúcu pracovníčku či terapeutku.

Mala rada taktylné hry, ako napr. „Varila myšička kašičku“, bolo jej príjemné hladkanie po rukách, na hlave, na chrbte. Niekedy jej tento spôsob kontaktu prekážal a dala to výrazne najavo.Denne sme chodili na prechádzky do dediny, ktoré klientka zvlášť obľubovala a vždy pri príchode terapeutky na oddelenie si sama prezúvala topánky. Pri prechádzkach uprednostňovala vždy jeden a ten istý smer, pri zmene reagovala podráždene.

Cieľom individuálnej práce s klientkou bolo dosiahnuť bezproblémové včlenenie sa do skupiny, prispôsobenie sa kolektívu, čo sa nám čiastočne i podarilo. Neustálym opakovaním a vytváraním vhodných podmienok pre klientku ale i ostatných, budeme v individuálnych aj skupinových činnostiach pokračovať.

Druhý polrok 2016

Psychomotorické aktivity boli na 2. oddelení realizované podľa plánov a harmonogramu práce na rok 2016. Uskutočňovali sa denne v čase od 8,00 do 11,20 hodiny.

V čase neprítomnosti terapeutky na pracovisku zastrešila aktivity klientok službokonajúca pracovníčka 2. oddelenia

Priestorové vymedzenie :

Psychomotorické aktivity prebiehali v spoločenských priestoroch 2. oddelenia, telocvični, areáli priľahlého parku, obci Rohov a okolí, v sále kaštiela a v čase školských prázdnin aj v tkáčskej dielni.

Psychomotorických aktivít sa navyše zúčastňovali aj klientky 1. oddelenia v dopoľudňajších hodinách podľa stanoveného harmonogramu.

Aktivity na oddelení č. 2 boli zamerané na :

- Tréning sebaobsluhy
- Rozvoj jemnej motoriky
- Rozvoj hrubej motoriky
- Lepšiu orientáciu v priestore

- Tréning rovnováhy
- Zlepšenie komunikácie
- Udržiavanie a rozvíjanie pracovných návykov

Sebaobsluha

S klientkami sme sa cielene venovali nácviku sebaobsluhy – správnemu obliekaniu odevov a obúvania topánok, zapínaniu zipsov.. Zároveň sme si upevňovali vedomosti o tom, aký odev a obuv sú vhodné vzhľadom na jednotlivé ročné obdobia a aktuálne počasie. Taktiež sme si upevňovali zručnosti v oblasti hygieny (použitie toalety a toaletných pomôcok, dôkladné umývanie zubov pri rannej hygiene, podpora v samostatnosti, dodržiavanie hygieny po použití toalety, dodržiavanie hygieny pred a po jedle, po príchode zvonku....), neustále sme opakovali už naučené.

Jemná motorika

Rozvíjali sme jemnú motoriku a zručnosti formou stavania kociek, či triedenia podľa farieb, skladania puzzle, kde klientky hneď porozprávali, čo vidia na poskladanom obrázku, aj prostredníctvom navliekania korálok, triedenia podľa farieb do misiek, či vyšívania na tvrdý papier. Klientkám som vopred ihlou vypichala jednoduché tvary na tvrdý papier, vianočné gule, kvety, srdce a pod. Túto činnosť samostatne zvládli 3 klientky – Veronika, Zuzana a Linda. Klientky si takto vyrobili vianočné pozdravy pre svojich príbuzných.

Pracovali sme s papierom, nožnicami, lepidlom pri vytváraní výzdoby oddelenia. Vyrábali sme jednoduché zvieratká z nami pozberaných gaštanov. Pracovali sme s prstovými, plagátovými i vodovými farbami, modelovali zvieratká, či len tvary z plastelíny. Maľovali sme tematické obrázky na vyzdobenie nástenky, či len pre radosť klientok. V lete sme maľovali kriedami na betón.

Precvičovali sme strihanie po línii na papieri ale i na látke. Prácu s nožnicami budeme neustále opakovať. V čase školských prázdnin sme v triede pracovali s tkáčskym stavom.

Veronika sa vo svojom voľnom čase venovala ručným prácam, vyšívala plným stehom obrúsky, ktoré teraz zdobia jej izbu a v práci sa zdokonalila.

Hrubá motorika

S klientkami sme chodili na vychádzky do dediny, kde sme sa rozprávali o tom, čo vidia v okolí, aké zvieratá a rastliny, kvety poznajú. Počas vychádzok sme niekoľkokrát videli srnky, kone, zajace, psy a mačky a rozprávali sme sa o nich. Precvičovali sme si farby, tvary, jednoduché počítanie predmetov.

Michaela, Katarína, Jana a Lívia majú neustále problémy s chôdzou po nerovnom teréne, po schodoch, neupravených chodníkoch.

Využívali sme i priestory v telocvični, kde sme cvičili v rytme modernej hudby v spolupráci s dramatoterapiou. Toto je jedna z najobľúbenejších činností klientok, vždy sa tešili na utorok.

Cvičili sme aj cviky zamerané na udržanie rovnováhy alebo posilňovacie cvičenia.

V čase letných prázdnin sa klientky chodili kúpať do bazéna, ktorý bol umiestnený v areáli parku, opaľovali sa na dekách. Rovnako sme sa hrali loptové hry, trénovali hádzanie lopty oblúkom, oboma i jednou rukou, hádzali si lietajúci tanier, či hrali badminton.

Komunikácia

Komunikáciu sme precvičovali prostredníctvom čítania a následnej reprodukcie prečítaného textu, básne alebo prostredníctvom otázok k prečítanému textu.

Precvičovali sme slovnú zásobu, tvorenie jednoduchých viet a slovných spojení. Pracovali sme s detskými rozprávkovými knihami, jednoduchými básničkami, s detskými časopismi ako Šikovníček, Vrabček, Macko pusík, Adamko.Tu sme maľovali, vypĺňali jednoduché úlohy, tajničky, bludiská, spojovačky, klientky obľubujú i maľované čítanie, kde dopĺňajú text.

S textom pracovali i klientky, ktoré nevedia čítať, práve formou maľovaného čítania, či ukazovania na jednotlivé časti obrázkov, prípadne ich namaľovanie.

Opäť sme v rámci psychomotorických aktivít počúvali audio rozprávky, ktoré som volila kratšie kvôli udržaniu pozornosti, či sme počúvali pesničky a často i spievali ľudové piesne, kde sa výraznejšie zapájala Lívia a Petra.

Hrali sme sa slovné hry, hry na trénovanie pozornosti, koncentrácie a slovnej zásoby, rovnako i hry na precvičovanie pozornosti.

Na Mikuláša sme sa naučili krátku básničku, zvládli to klientky Veronika, Zuzana a Lívia.

Pracovné návyky

V rámci udržiavania i rozvíjania pracovných návykov sme sa učili párovať ponožky, skladať bielizeň, rozdelovať na kôpky, prezliekať postele, vynášali sme použitú bielizeň do práčovne, prevliekali návliečky na vankúše, zastielali postele.

Rovnako sme sa učili udržiavať poriadok na oddelení, odkladať si po sebe veci, či umyť hrnček od kávy alebo tanierik od desiatej.

Pravidelne sme sa starali o nám pridelený úsek v areáli, kde sme podľa potreby zametali, hrabali, zbierali odpadky a vytrhávali burinu.

S klientkami sme si v kuchynke doobeda na 10. oddelení upiekli cuketový koláč a poobede

pri káve si ho zjedli.

Klientky Linda , Petra , Katarína a Marianna sa v tomto polroku zúčastňovali psychomotorických aktivít len v čase letných prázdnin z dôvodu návštevy elokovaného pracoviska Praktickej školy Senica pod vedením triednej učiteľky Mgr. Kataríny Kaňovej

Individuálna činnosť

Prebiehala s klientkou Sabínou .Cieľom individuálnej práce s klientkou bolo dosiahnuť bezproblémové včlenenie sa skupiny, prispôsobenie sa kolektívu, čo sa nám čiastočne aj podarilo. Neustálym opakovaním a vytváraním vhodných podmienok pre klientku, ale i ostatných, budeme v individuálnych aj skupinových činnostiach pokračovať.

Práca s klientkou bola zameraná na jemnú motoriku, pracovali sme s kockami, ukladali do otvorov, do škatule na to určenej, vkladali plastové rôznofarebné hríbiky do otvorov, čmárali sme pastelkami na papier, strihali sme papier nožnicami. Klientku som učila trpezlivosti pri chôdzi po schodoch. Vonku pri dobrej nálade „pomáhala“ pri zametaní, hrabaní, zbieraní popadaných konárikov do vedra, odpadkov do koša, na oddelení pri ustieľaní postelí, dávaní prádla do koša. Týmito činnosťami napodobňovala terapeutku.

Mala rada taktylné hry, bolo jej príjemné hladkanie po rukách, tvári a hlave, niekedy sama vyhľadávala kontakt, inokedy jej tento spôsob kontaktu prekážal a dala to najavo odťahovaním sa od terapeutky. Denne sme chodili na prechádzky do dediny, nakoľko do parku klientka nechodí rada. Pri vychádzkach uprednostňovala stále jeden a ten istý smer, pri zmene reagovala krikom, prípadne hodením sa o zem.

Spracovala : Mgr. Zuzana Držková- Serdahelyová

Vyhodnotenie psychomotorických aktivít na 3. oddelení

Prvý polrok

Časové vymedzenie:

- psychomotorické aktivity prebiehali denne, v dopoludňajších hodinách, v čase od 8.45 hod. do 9.45 hod.. Od mája v čase od 9.00 hod. do 10.00 hod.

Priestorové vymedzenie:

- spoločenské priestory tretieho oddelenia, telocvičňa, priestory Artedielne, areál priľahlého parku, obec Rohov a okolie, pošta, predajňa potravín.

Hlavný cieľ psychomotorických aktivít

- zvýšenie kvality života klientok.

Čiastkové ciele smerujúce k naplneniu hlavného cieľa:

- tréning a upevňovanie sebaobslužných zručností (osobná hygiena, obliekanie – vyzliekanie, obúvanie - vyzúvanie, stolovanie);
- tréning a upevňovanie sociálnych a komunikačných zručností (verbálna a neverbálna komunikácia, komunikácia citov a emócií, podpora spolupráce),
- tréning a upevňovanie pohybových a motorických zručností (oblasť jemnej motoriky, hrubej motoriky, koordinácia pohybov, orientácia v priestore, koordinácia rovnováhy);
- tréning a upevňovanie poznatkov získaných v oblasti trívia,
- tréning pozornosti a koncentrácie (hry pohybové, hudobné, hádanky, doplňovačky, priraďovanie...).

V rámci psychomotorických aktivít sme spoločne s klientkami absolvovali konkrétne aktivity, neodmysliteľnou súčasťou ktorých bol tréning v oblasti sociálnej komunikácie a sociálnych zručností.

Nácvik sebaobslužných činností:

- obliekanie, vyzliekanie, zaviazanie šnúrok, zapínanie gombíkov, zipsov, obliekanie čiapky a rukavíc,
- osobná hygiena, umývanie rúk, česanie, krémovanie, používanie vreckoviek atď.,
- samostatnosť pri stolovaní, kultúra stolovania.

Pobyt vonku:

- vychádzky v parku, objavovanie tajomných zákutí v parku, starostlivosť o koňa, vychádzky do obce a okolia, vychádzky po poľnej ceste k ranču, návštevy predajne potravín, návšteva pošty, zber bazy čiernej a lipy malolistej, vychádzky na cintorín k hrobu zosnulej obyvateľky 3. oddelenia.

Hrové aktivity:

- spoločenské hry s jednoduchými pravidlami (Pexeso, Domino, Človeče nehnevaj sa, Čierny Peter),
- hry s pravidlami, hry zamerané na tréning pamäti, pozornosti, doplňovanie, priraďovanie.

Pohybové aktivity:

- cielené precvičovanie svalových skupín, cielené precvičovanie svalových skupín s využitím telocvičného náradia a náčinia, pohybové hry, tanec a iné.

Aktivity zamerané na oblasť jemnej motoriky:

- kreslenie, vyfarbovanie, maľovanie,
- strihanie, trhanie, lepenie
- navliekanie korálok, navliekanie šnúrok do topánok, prevliekanie šnúrok cez otvory,
- puzzle,
- zber bylín a rastlín.

Aktivity zamerané oblasť pracovnej terapie:

- udržiavanie čistoty a poriadku v okolí materského oddelenia - zametanie, hrabanie, starostlivosť o kvetinové hriadky, starostlivosť o zeleninovú hriadku, zber konárov, papierov, a iné činnosti podľa aktuálnej potreby zariadenia.

Aktivity zamerané na podporu zmyslového vnímania a pohybového reagovania:

- počúvanie hudby, rytmizácia textov, spev tanec, hudobno – pohybové hry, hra na nástroje z Orffovho inštrumentária, hra na africké bubny, spev, tanec, hry na telo, relax.

  cielená individuálna práca s klientkami (v súčinnosti s cieľmi stanovenými v IP).

Aktivity zamerané na podporu vedomostí v oblasti trívia

- práca s pracovnými listami – čítanie textov a reprodukcia prečítaného, prepisovanie textov, elementárne matematické úlohy,
- táto činnosť prebiehala s klientkami s ľahkým mentálnym postihnutím.

V rámci sociálnej rehabilitácie bola terapeutka prítomná pri podávaní stravy klientom a nápomocná službukonajúcej pracovníčke pri dodržiavaní „ Smernice DSS Rohov č. 6/2011.

Terapeutka bola nápomocná pri:

- dodržiavaní hygienických návykov klientok (umývanie rúk pred jedlom, používanie podbradníkov, servítok, umývanie rúk a úst po jedle),
- používaní kompletného prestierania (podložka pod tanier, kompletný príbor alebo lyžica a vidlička, servítka). V rámci zvýšenia komfortu pri stolovaní sme klientke nahradili bežnú lyžicu na polievku lyžicou s hrubou, tvarovanou rúčkou (zlepšenie kvality úchopu),
- používaní príboru u klientok, ktoré vedia príbor používať,
- krájaní mäsa klientkam, ktoré príbor vedia používať, ale nedokážu si mäso nakrájať,
- dodržiavaní celkovej kultúry stolovania (stolovať nehlučne, správne použiť elementárne prvky slušného správania - poďakovať, požiadať..). Ako vhodný

prostriedok k eliminácii hlučného správania pri stolovaní sa nám osvedčilo stolovanie pri horiacej sviečke uloženej v lampášiku. Sviečka evokuje u klientok istý rešpekt a tajomno. Vhodnou motiváciou sme eliminovali hlučnosť pri obede,

- dodržiavaní správneho spôsobu podávania stravy klientkam, ktoré sú kŕmené – podávať malé sústa stravy, nechať klientku, aby sústo poriadne a v kľude požula,
- dodržiavaní čistoty kuchynského riadu a stolov,
- správnom a šetrnom zaobchádzaní s várnicami.

Druhý polrok 2016

Časové vymedzenie:

- psychomotorické aktivity prebiehali denne, v dopoludňajších hodinách, v čase od 8.45 hod. do 9.45 hod.. PMA sa v tomto čase zúčastňovali i klientky 1. oddelenia podľa stanoveného harmonogramu dochádzky.

  V čase neprítomnosti terapeutky zastrešila aktivity službukonajúca pracovníčka.

Priestorové vymedzenie:

- spoločenské priestory tretieho oddelenia, priestory Arteterapie, telocvičňa, areál priľahlého parku, obec Rohov a okolie, pošta, predajňa potravín, mesto, kultúrny dom.

Hlavný cieľ psychomotorických aktivít:

- zvýšenie kvality života klientok.

Čiastkové ciele smerujúce k naplneniu hlavného cieľa:

- tréning a upevňovanie sebaobslužných zručností (osobná hygiena, obliekanie, vyzliekanie, obúvanie - vyzúvanie, stolovanie),
- tréning a upevňovanie sociálnych a komunikačných zručností (verbálna a neverbálna komunikácia, komunikácia citov a emócií, podpora spolupráce),
- tréning a upevňovanie pohybových a motorických zručností (oblasť jemnej motoriky, hrubej motoriky, koordinácia pohybov, orientácia v priestore, koordinácia rovnováhy),
- tréning a upevňovanie poznatkov získaných v oblasti trívia,
- tréning pozornosti a koncentrácie (hry pohybové, hudobné, hádanky, doplňovačky, priraďovanie...).

Tréning a upevňovanie sebaobslužných činností:

- osobná hygiena, umývanie rúk, česanie, krémovanie, používanie vreckoviek,

- ustielanie, vyvliekanie, obliekanie paplónov a vankúšov,
- obliekanie sa, vyzliekanie sa, skladanie zvrškov, zaviazanie šnúrok, zapínanie a rozopínanie gombíkov a zipsov, natiahnutie čiapky a rukavíc,
- prestieranie ku stolovaniu, samostatnosť pri stolovaní, používanie príborov, kultúra stolovania.

Činnosti boli realizované v prirodzenom prostredí a optimálnom čase s dôrazom na zachovanie intimity.

Pobyt vonku a vychádzky:

- vychádzky v parku, objavovanie nových zákutí v parku, starostlivosť o koňa, vychádzky do obce a okolia s konkrétnym cieľom, vychádzky po poľnej ceste k ranču, návštevy predajne potravín, návšteva pošty, vychádzky na cintorín k hrobu zosnulej obyvateľky 3.oddelenia, pobyty vonku a vychádzky spojené so zberom prírodnín, pozorovaním zmien v prírode v súvislosti s poznávaním ročných období a ich typických znakov.

Hrové aktivity:

- spoločenské hry s jednoduchými pravidlami (Domino, Človeče, Čierny Peter, Pexeso..), hudobno–pohybové hry, pohybové hry s pravidlami, hry zamerané na tréning pamäti, pozornosti, doplňovanie, priraďovanie, manipulačné hry a stavebnice.

Pohybové aktivity:

- cielené precvičovanie svalových skupín, cielené precvičovanie svalových skupín s využitím telocvičného náradia a náčinia, pohybové hry, tanec a iné.

Aktivity zamerané na oblasť jemnej motoriky:

- kreslenie, vyfarbovanie, maľovanie, písanie, strihanie, trhanie, lepenie, navliekanie korálok, navliekanie šnúrok do topánok, prevliekanie šnúrok cez otvory, vyšívanie na papier, na textil, puzzle, jednoduché stavebnice, manipulačné hry, zber bylín a rastlín.

Aktivity zamerané na oblasť pracovnej terapie:

- udržiavanie čistoty a poriadku na oddelení a v okolí materského oddelenia, zametanie, hrabanie, starostlivosť o kvetinové hriadky, starostlivosť o zeleninovú hriadku, zber konárov, papierov, a iné činnosti podľa aktuálnej potreby.

Aktivity zamerané na podporu zmyslového vnímania a pohybového reagovania:

- počúvanie hudby, rytmizácia textov, spev tanec, hudobno–pohybové hry, hra na

nástroje z Orffovho inštrumentária, bubnovanie, spev, tanec, hry na telo, relaxačné aktivity, dramatizácia piesní.

Aktivity zamerané na tréning v oblasti sociálnych vzťahov, sociálnej komunikácie:

- bežné situácie v rámci skupiny a v rámci komunity, pri kontakte so zamestnancami DSS, pri kontakte s cudzími ľuďmi, oslavy menín a narodenín, nakupovanie v obchode – praktický nácvik, návšteva pošty – praktický nácvik pri posielaní listu a pri nákupe časopisov, absolvovanie nákupov v okresnom meste, posedenie v kaviarni, návšteva Benefičného koncertu, výlety, kultúrno- spoločenské podujatia.

Aktivity zamerané na podporu vedomostí v oblasti trívia:

- opakovanie a upevňovanie vedomostí pri čítaní, písaní, počítaní – čítanie, písanie, prepisovanie textov, diktáty, doplňovanie slov, skladanie slov z písmen, doplňovanie chýbajúcich písmen, orientácia v číselnom rade do 100. Pre tento účel mali konkrétne klientky vyhradené vlastné písanky. Úlohy zadávala terapeutka, službukonajúci personál, ale aj samotné klientky. Tieto si zadávali príklady, prepisovali texty, kreslili, lepili obrázky v závislosti od centra ich momentálnej pozornosti,
- opakovanie a utvrdzovanie vedomostí o prírode, zvieratách, rastlinách, prírodných javoch, spoločnosti – denne priamo v reálnych situáciách.

Klientky sa do aktivít v rámci PMA zapájali aktívne, dobrovoľne, nebol na ne vyvíjaný nátlak. Pracovali so záujmom. Terapeutka umožnila klientkam, aby pracovali v maximálnej možnej miere samostatne, pri činnosti bola so súhlasom klientky nápomocná. V rámci PMA boli využívané najmä hrové formy prístupu. V závislosti od konkrétnych činností sa individuálna forma prístupu ku klientkam javila ako najvhodnejšia a najefektívnejšia, klientkam prinášala osobné uspokojenie a pocit radosti. K tomuto záveru som dospela na základe spätnej väzby klientok (verbálna a neverbálna komunikácia). Medzi mimoriadne obľúbené činnosti patrili pobyty vonku, najmä tie, ktoré boli realizované priamo v obci a jej okolí, teda aktivity mimo areálu DSS. Nakupovanie v miestnej predajni potravín patrilo medzi najobľúbenejšiu činnosť. Rovnako obľúbené boli akékoľvek aktivity realizované mimo materského oddelenia. Spev, tanec, tvorivé činnosti realizované v priestoroch telocvične, artedielne a v spoločenskej miestnosti, relaxovanie v parku pod stromami si klientky spájali s niečím výnimočným, priam slávnostným. Takéto situácie pôsobili na klientky aktivizačne. Konkrétne – hmatateľné výstupy z činností realizovaných v rámci PMA v podobe kreslenia, maľovania, koláží, pracovných listov, boli vystavené na nástenke v rámci oddelenia. Do PMA sa aktívne zapojili aj niektoré klientky z 9. oddelenia ako

asistentky. Cielená formu spolupráce, smerovala k prehlbovaniu vzťahov a k lepšiemu spoznávaniu sa klientok medzi oddeleniami.

Napriek tomu že u mnohých klientok ostáva úroveň vedomostí a zručností na rovnakej úrovni, plynulé obdobie hodnotím pozitívne. Výrazný regres nebol zaznamenaný. Klientky reagovali na PMA pozitívne. Na podnety reagovali, aktívne spolupracovali, dávali spätnú väzbu, javili záujem o to, čo budú robiť na ďalší deň. Prehĺbil sa pocit spolupatričnosti medzi skupinou a terapeutkou, rovnako aj vzťahy medzi terapeutkou a jednotlivými členkami skupiny.

V rámci sociálnej rehabilitácie bola terapeutka prítomná pri podávaní stravy klientom a nápomocná službukonajúcej pracovníčke pri dodržiavaní „ Smernice DSS Rohov č. 6/2011.

Terapeutka bola nápomocná pri:

- dodržiavaní hygienických návykov klientok (umývaní rúk pred jedlom, používanie podbradníkov, servítok, umývanie rúk a úst po jedle).
- používaní kompletného prestierania (podložka pod tanier, kompletný príbor alebo lyžica a vidlička, servítka). V druhom polroku boli delegované konkrétne klientky, ktoré pripravujú prestieranie v čase pred obedom. Tearapeutka klientky usmerňuje a dohliada na to, aby bolo prestieranie kompletné a náležite rozložené. V rámci zvýšenia komfortu pri stolovaní sme klientke nahradili bežnú lyžicu na polievku lyžicou s hrubou, tvarovanou rúčkou (zlepšenie kvality úchopu),
- krájaní mäsa klientkam, ktoré nepoužívajú kompletný príbor,
- dodržiavaní celkovej kultúry stolovania (stolovať nehlučne, správne použiť elementárne prvky slušného správania - poďakovať, požiadať..). Ako vhodný prostriedok k eliminácii hlučného správania pri stolovaní sa nám osvedčilo stolovanie pri horiacej sviečke uloženej v lampášiku. Sviečka evokuje u klientok istý rešpekt a tajomno. Vhodnou motiváciou sme eliminovali hlučnosť pri obede,
- dodržiavaní čistoty kuchynského riadu a stolov,
- správnom a šetrnom zaobchádzaní s várnicami.

Prítomnosť terapeutky pri podávaní obedov sa javí ako efektívna a zmysluplná. Zvýšila sa komfortnosť klientok pri stolovaní, počas obedov vládne príjemná atmosféra, klientky stolujú kultivovanejšie. Prehĺbila a skvalitnila sa spolupráca s opatrovateľským personálom.

Spracovala : Mgr. Miriam Nôžková

Vyhodnotenie psychomotorických aktivít 4. oddelenia za rok 2016

Prvý polrok

Časové vymedzenie:

Psychomotorické aktivity v prvom polroku 2016 prebiehali v oddelení č.4 denne v čase od 10:10 do 12:00 hod., resp. od 9:00 do 12:00.

Pracovali sme podľa plánov psychomotorických aktivít.

Sledovali sme psychomotorický rozvoj klientok po stránke psychickej, fyzickej a sociálnej. Zohľadňovali sa individuálne schopnosti a vekové kategórie klientok.

Snažili sme sa plniť nasledovné úlohy:

- rozvíjať zmyslové analyzátory formou hier,
- rozvíjať motorickú zručnosť,
- učiť klientky dodržiavať zásady denného režimu,
- viesť klientky k sebaobsluhe, čistote a poriadku,
- viesť klientky k pohybovej aktivite, najmä na čerstvom vzduchu,
- utvárať návyky správneho držania tela, správnej chôdze,
- podporovať nadväzovanie sociálnych kontaktov
- zdokonaľovať nervovú a svalovú koordináciu.

V rámci sebaobsluhy sme trénovali nasledovné činnosti:

- hygienu rúk,
- osobnú hygienu,
- správne stolovanie,
- obliekanie,
- obúvanie.

Klientky, ktoré zvládajú sebaobsluhu (Renáta C., Denisa H.) i naďalej pomáhali ostatným klientkam, ktoré potrebovali pomoc.

Denne sme opakovali a upevňovali modely správneho stolovania za použitia celého príboru u klientok, u ktorých je to možné a dbali sme na hygienu rúk.

Činnosti v rámci psychomotorických aktivít:

- rozvíjali sme vizuomotorickú koordináciu - pohyb oko – ruka,
- precvičovali sme zrakové, hmatové a sluchové vnímanie prostredníctvom hier („Čarovná škatuľa“, „Hmatačka“, „Kto vie odpovie“, „Dobre alebo zle“, „Rob to

po mne“, „Čo sme videli“, „Uhádni, čo robí“, „Kde zazvonil zvonček?“, „Uhádni kto zavolal, zaspieval“, „Moje pocity“ atď.),

- rozvíjali sme a precvičovali zmyslové analyzátory formou hier, hádaniek a súťaží „Ako sa vidím“, „Učíme sa šoférovať“, „Hrkálky a hľadači pokladov“, „Vieme cvičiť“,
- venovali sme sa pozorovaniu a vnímaniu vlastného tela a spájali s dokresľovaním postavy,
- nacvičovali sme správnu artikuláciu pomocou obrázkov, interpretovaním obsahu rozprávky pomocou maňušiek, opisom predmetov ústne, riešením problému pomocou hračiek (hádanky),
- viedli sme rozhovory na rôzne témy: „dbaj o svoj zovňajšok“, „zdravý životný štýl“, „dobrý pocit z čistého okolia“, „slušné správanie“, atď.,
- učili sme sa básne, riekanky a vyčítanky podľa ročných období,
- s klientkou Zuzanou T. sme naďalej pravidelne trénovali správne pomenovanie obrázkov v knižke,
- pozornosť sme venovali aj naďalej čítaniu básni, rozprávok a prezeraniu ilustrácií,
- precvičovali sme písanie do zošitov podľa predlohy a počítali jednoduchšie matematické príklady s klientkami Denisou H., Michaelou K. a Renátou C.,
- technika čítania robí aj naďalej problémy klientke Michaele K. a preto budeme v týchto činnostiach pokračovať,
- precvičovali sme aj slovnú zásobu z anglického jazyka s klientkami Denisou H. a Michelou K.,
- sledovali sme dopravný ruch na miestnej komunikácií a opakovali pravidla cestnej premávky,
- nacvičovali sme chôdzu po rovnom teréne (oddelenie, chodba, popri zábradliu),
- nacvičovali sme chôdzu po členitom teréne,
- nacvičovali sme aj chôdzu po schodoch a okolo prekážok,
- hrali sme pohybové hry,
- relaxovali sme pri pomalej hudbe,
- absolvovali sme vychádzky do parku a okolia spolu s imobilnými klientkami,
- počas vychádzok sme pozorovali zmeny v prírode, spoznávali rastliny, zvieratá a zároveň dbali na ochranu prírody,
- zhotovovali sme výtvarné práce podľa ročných období,

- podieľali sme sa na výzdobe oddelenia,
- zameriavali sme sa aj na práce s plastelínou, textilom a prírodným materiálom,
- osobitnou formou činnosti klientok bola spontánna kresba, čmáranie pastelkami
- vymaľovávali sme predkreslené a čmárali pastelkami
- upratovali sme areál a okolie zariadenia – čistili priekopu (Renáta C.,Denisa H.)
- navliekali sme korálky na špajdle
- nacvičovali sme piesne podľa ročných období
- spievali sme piesne podľa výberu klientok (detské, moderné, ľudové)
- nacvičovali sme základné prvky hry na telo
- rytmizovali sme slová – zvolávanie mien
- precvičovali sme rytmus vytlieskavaním

Psychomotorické aktivity boli zamerané na rozvoj senzomotoriky, psychomotoriky, neuromotoriky a sociomotoriky Pozornosť sme venovali aj duševnej hygiene (psychostimulácia, relaxácia).Klientky počas hier komunikovali, spolupracovali a spoločne tvorili, čo vplývalo na rozvoj sociomotoriky.

Vyznačovali sa spontánnosťou, prirodzenosťou, hravou atmosférou a zábavným charakterom. Umožnili klientkam odreagovanie, príjemné uvoľnenie, radosť a spokojnosť, zmysluplné zamestnanie. Každú činnosť sme sa snažili ukončiť pochvalou, relaxáciou a počúvaním hudby.

Druhý polrok

Časové vymedzenie:

Psychomotorické aktivity prebiehali denne v čase od 9:00 do 12:00 hod. Zúčastňovali sa ich aj klientky 1. oddelenia podľa stanoveného harmonogramu.

Priestorové vymedzenie:

Aktivity sa uskutočňovali v priestoroch 4. oddelenia a v areáli domova.

V období od 26.10.2016 do 13.12.2016 bola terapeutka práceneschopná. Záujmovú a aktivizačnú činnosť s klientkami vykonávali pracovníčky Oddelenia zdravotnej starostlivosti o klienta.

Pracovali sme podľa plánov psychomotorických aktivít.

Zohľadňovali sa individuálne schopnosti a vekové kategórie klientok. Sledovali sme psychomotorický rozvoj klientok po stránke psychickej, fyzickej a sociálnej.

Cieľom psychomotorických aktivít bolo:

- viesť klientky k sebaobsluhe, čistote a poriadku
- učiť klientky dodržiavať zásady denného režimu
- utvárať návyky správneho držania tela, správnej chôdze
- zdokonaľovať nervovú a svalovú koordináciu
- rozvíjať motorickú zručnosť
- rozvíjať zmyslové analyzátory formou hier
- podporovať nadväzovanie sociálnych kontaktov
- viesť klientky k pohybovej aktivite, najmä na čerstvom vzduchu

činnosti v rámci psychomotorických aktivít:

V rámci sebaobsluhy sme trénovali nasledovné činnosti:

- hygienu rúk
- osobnú hygienu
- obliekanie
- obúvanie
- správne stolovanie

Klientky, ktoré zvládajú sebaobsluhu i naďalej pomáhali ostatným klientkam, ktoré potrebovali pomoc.

Denne sme opakovali a upevňovali modely správneho stolovania za použitia celého príboru u klientok, u ktorých je to možné.

Psychomotorické aktivity boli zamerané na rozvoj senzomotoriky, psychomotoriky, neuromotoriky a sociomotoriky.

Predstavovali to nasledovné činnosti:

- zhotovovali sme výtvarné práce podľa ročných období
- klientky vyrábali hračky z rôznych prírodných materiálov
- zhotovovali sme šarkana z farebného papiera
- navliekali sme korálky na špajdle
- nacvičovali sme piesne podľa ročných období
- spievali sme piesne podľa výberu klientok
- nacvičovali sme základné prvky hry na telo
- rytmizovali sme slová –zvolávanie mien
- precvičovali sme rytmus vytlieskavaním

- nacvičovali sme chôdzu po rovnom teréne (oddelenie, chodba, popri zábradliu) s klientkami
- nacvičovali sme chôdzu po členitom teréne
- nacvičovali sme aj chôdzu po schodoch a okolo prekážok
- hrali sme pohybové hry
- relaxovali sme pri pomalej hudbe
- naďalej sme absolvovali vychádzky do parku a okolia s chodiacimi klientkami, ale aj s tými na vozíčku
- rozvíjali sme a precvičovali zmyslové analyzátory formou hier, hádaniek a súťaží „Uhádnite predmet“, „Na záhradníka“, „Na obchod“, „Kto vie, odpovie“
- venovali sme sa pozorovaniu a vnímaniu vlastného tela a spájali s dokresľovaním postavy
- rozvíjali sme vizoumotorickú koordináciu - pohyb oko – ruka
- precvičovali sme zrakové, hmatové a sluchové vnímanie prostredníctvom hier („Čarovná krabica“, „Čo sa zmenilo?“, „Šepkanie“, “Čo chýba“, „Voňaj a chutnaj“ atď.)
- nacvičovali sme správnu artikuláciu pomocou obrázkov, interpretovaním obsahu rozprávky pomocou maňušiek, opisom predmetov ústne, riešením problému pomocou hračiek (hádanky)
- viedli sme rozhovory na rôzne témy: „slušné správanie“, „kniha, priateľ človeka“, „správanie sa v prírode“ atď.
- pozornosť som venovala čítaniu básní, rozprávok, prezeraniu ilustrácií
- učili sme sa básne, riekanky a vyčítanky podľa ročných období (s klientkou Zuzanou T. sme naďalej pravidelne trénovali správne pomenovanie obrázkov v knižke;
- pozornosť sme venovali aj čítaniu básni, rozprávok a prezeraniu ilustrácií
- štyri klientky naďalej precvičovali písanie do zošitov podľa predlohy, počítali jednoduchšie matematické príklady
- s tromi klientkami sme precvičovali slovnú zásobu z anglického jazyka
- počas vychádzok sme pozorovali zmeny v prírode, spoznávali rastliny, zvieratá a zároveň dbali na ochranu prírody
- sledovali sme dopravný ruch na miestnej komunikácií a opakovali pravidlá cestnej premávky.

- podieľali sme sa na výzdobe oddelenia
- zameriavali sme sa aj na práce s plastelínou, textilom a prírodným materiálom
- osobitnou formou činnosti klientok bola spontánna kresba, v ktorej sa odzrkadľoval stupeň ich intelektuálneho rozvoja
- vymaľovávali sme predkreslené a čmárali pastelkami
- dve klientky pomáhali na svojom oddelení (utieranie prachu, odkladanie hračiek, prestieranie a upratovanie stolov po obede)

Pozornosť sme venovali aj duševnej hygiene (psychostimulácia, relaxácia). Klientky počas hier komunikovali, spolupracovali a spoločne tvorili, čo vplývalo na rozvoj sociomotoriky. Aktivity sa vyznačovali sa spontánnosťou, prirodzenosťou, hravou atmosférou a zábavným charakterom. Umožnili klientkam odreagovanie, príjemné uvoľnenie, radosť a spokojnosť, zmysluplné zamestnanie.

Každú činnosť sme ukončili relaxáciou, počúvaním hudby.

Spracovala : Antónia Slováková

Vyhodnotenie psychomotorických aktivít 5. oddelenia za rok 2016

Prvý polrok

Časové vymedzenie:

Psychomotorické aktivity na 5. oddelení prebiehali v dopoludňajších hodinách a boli realizované podľa plánov a harmonogramu práce na rok 2016.

Z dôvodu odchodu terapeutky Mgr. O. Havelovej zo zamestnania bola na jej miesto pridelená terapeutka Bc. L. Janíková, ktorá na piatom oddelení zastrešovala psychomotorické aktivity od 8,00 hod. do 9,00 hod.

Hlavným cieľom psychomotorických aktivít :

- zvýšenie kvality života klientok.

Čiastkové ciele:

- nácvik a upevňovanie sebaobslužných činností (osobná hygiena, obliekanie, vyzliekanie, obúvanie, vyzúvanie, správne stolovanie)
- nácvik a upevňovanie komunikačných zručností (verbálna a neverbálna komunikácia)
- tréning pohybových a motorických zručností (jemná motorika, hrubá motorika, orientácia v priestore)

Oblasť sebaobsluhy:

Napomáhanie pri správnom dodržiavaní hygienických návykov a vedenie k samostatnosti pri hygienických úkonoch, prítomnosť terapeutky pri podávaní raňajok bola zameraná na správnu kultúru stolovania a stravovania klientok.

V rámci sebaobslužných návykov sme sa s klientkami venovali nácviku správneho obliekania odevov a obúvania topánok, zapínaniu zipsov a zaväzovaniu šnúrok. Tieto činnosti sme dokonale zopakovali vždy pred odchodom na vychádzky.

U klientok so stredne ťažkým a ťažkým stupňom mentálneho postihnutia sme zvolili alternatívnu metódu (pomoc pri obliekaní, obúvaní) a mali sme na zreteli existujúce schopnosti a zručnosti klientky, naším cieľom bolo zachovať čo najvyššiu mieru samostatnosti a nezávislosti klientky.

Oblasť komunikácie

Klientky, nevedia čítať preto pracovali s obrázkovou knihou a ich úlohou bolo pomenovať jednotlivé obrázky v knihe, prípadne ukázať na opýtaný obrázok.

Oblasť motoriky:

Fyzickú kondíciu u klientok sme udržiavali častými prechádzkami do okolia a do parku zariadenia. Striedali sme rovný a členitý terén, nacvičovali sme správne dýchanie počas chôdze. Imobilné klientky sa pohybovali pomocou invalidného vozíka a prechádzky boli zamerané na pobyt na čerstvom vzduchu.

Jemnú motoriku u klientok sme sa snažili precvičovať pomocou navliekania korálok s väčším otvorom na hrubší silón, vkladania kociek do otvorov primeraných veľkostí, skladania kociek na seba, alebo jednu do druhej.

Klientky spolupracovali. Veľmi rady sa zapájali do vopred pripravených činností na oddelení. Pri všetkých činnostiach sme vždy dbali na dostatočné dodržiavanie bezpečnosti a predchádzanie možným poraneniam a úrazom, a to výberom vhodnej obuvi, ako aj vhodným odevom.

So súhlasom p. riaditeľky zariadenia v mesiaci máj prebiehali dokončovacie práce výrobkov na Prezentačnú výstavu klientov zariadení sociálnych služieb senického a skalického okresu. Následne príprava kostýmov na rodičovské združenie, preto psychomotorické aktivity boli skrátené na hodinu denne. V tomto čase boli zamerané na udržiavanie hygieny a kultúru stolovania a stravovania sa klientok.

Druhý polrok

Časové vymedzenie:

- psychomotorické aktivity na 5. oddelení prebiehali denne v dopoludňajších hodinách v čase od 8:00 hod do 12:00 hod, aj za prítomnosti klientok 1. oddelenia podľa stanoveného harmonogramu

Priestorové vymedzenie:

- spoločenské priestory 5. oddelenia, okolie zariadenia, telocvičňa, areál priľahlého parku, multisenzorická miestnosť

Hlavný cieľ psychomotorických aktivít:

- zvýšenie kvality života klientok

Čiastkové ciele smerujúce k naplneniu hlavného cieľa:

- nácvik a upevňovanie sebaobslužných činností (osobná hygiena, obliekanie, obúvanie, správne stolovanie),
- nácvik a upevňovanie komunikačných a sociálnych zručností (verbálna a neverbálna komunikácia, riešenie konfliktov, vyjadrovanie a poznanie emócií),
- nácvik a upevňovanie motorických a pohybových zručností (jemná motorika, hrubá motorika, koordinácia pohybov, orientácia v priestore),
- podporovanie samostatnosti, posilňovanie sebadôvery, využitie motivácie pri činnostiach, sebarealizácia prostredníctvom hrových aktivít,
- pomoc novej klientke pri začlenení sa do kolektívu, pri adaptácii na podmienky a režim zariadenia.

Nácvik sebaobslužných činností:

- osobná hygiena – umývanie a utieranie rúk pred jedlom a po jedle, po príchode, z vonku, po použití toalety, používanie vreckoviek, česanie, používanie krému,
- obliekanie, vyzliekanie, obúvanie, vyzúvanie,
- správne stolovanie - jedenie s príborom, udržiavanie čistoty pri jedle.

Činnosti zamerané na oblasť hrubej motoriky:

- pobyt vonku, vychádzky do blízkeho okolia, prechádzky aj s imobilnými klientkami, prevažne v areáli zariadenia a rozsiahleho parku, zber jesenných plodov – gaštany, šišky, šípky, opadané lístie(na výtvarné činnosti a výzdobu)
- tanec, jednoduché tanečné prvky pri hudbe, jednoduché pohybové aktivity s riekankami, ranné cvičenie – naťahovanie a posilňovanie veľkých svalových skupín, chôdza po schodoch a s prekážkami.

Činnosti zamerané na oblasť jemnej motoriky:

- krčenie, skladanie, trhanie a lepenie papiera
- práca s plastelínou, miesenie, stláčanie
- vkladanie korálikov a rôznych drobných predmetov do otvorov, ukladanie domina
- vyšívanie na predlohy hrubým špagátom
- stavanie kociek, ukladanie podľa tvarov, farieb, veľkostí
- čmáranie, kreslenie, vyfarbovanie, vystrihovanie
- používanie temperových a prstových farieb

Činnosti zamerané na oblasť pracovnej terapie :

- hrabanie lístia, zametanie areálu zariadenia, udržiavanie poriadku a čistoty na oddelení

Činnosti zamerané na podporu zmyslového vnímania a kognitívnych funkcií:

- navliekanie korálikov a krúžkov, navliekanie šnúrok do drevenej dosky, triedenie korálikov podľa veľkostí, prikladanie rovnakých farieb a predmetov, skúmanie rôznorodosti povrchov predmetov, počúvanie a spev detských piesní, počúvanie rozprávok prečítaných terapeutkou, hudobno – pohybové hry, puzzle, ukladanie postrihaných obrázkov, detské sudoku, opakovanie riekaniek

Cieľom psychomotorických aktivít bolo uspokojovanie potrieb klientok, ich udržiavanie v aktivite, utvrdzovanie a opakovanie už naučených zručností a schopností, podpora individuálnych záujmov, získavanie nových skúseností, efektívne využívanie voľného času ako prevencia voči nežiaducemu správaniu sa a upadaniu do nezáujmu. Klientky sa do činností zapájali dobrovoľne, s prihliadnutím na ich špeciálne osobitosti a možnosti (niektoré pri činnostiach vydržali len krátky čas, iné potrebovali častejšie striedať činnosti, príp. potrebovali stereotypné aktivity). Niektoré klientky boli samostatné, iné potrebovali neustálu pomoc terapeutky. Mali záujem o výzdobu oddelenia svojimi výtvarnými činnosťami.

Spracovala: Mgr. Jana Holoďáková

Vyhodnotenie psychomotorických aktivít 6. oddelenia za rok 2016

Prvý polrok

Časové vymedzenie:

Psychomotorické aktivity boli na 6. oddelení realizované podľa plánov a harmonogramu práce na rok 2016. Uskutočňovali sa denne v čase od 9,00 do 11,20 hodiny. Počas práce

terapeutky na 10. oddelení v čase od 10,00 do 11,00 hod.

Hlavný cieľ psychomotorických aktivít :

- zvýšenie kvality života klientok.

Čiastkové ciele:

- nácvik a upevňovanie sebaobslužných činností (osobná hygiena, obliekanie, vyzliekanie, obúvanie, vyzúvanie, správne stolovanie)
- nácvik a upevňovanie komunikačných zručností (verbálna a neverbálna komunikácia)
- tréning pohybových a motorických zručností (jemná motorika, hrubá motorika, orientácia v priestore)

Oblasť sebaobsluhy:

- S klientkami sme nacvičovali správne obliekanie odevov a obúvanie topánok, zapínanie zipsov. Taktiež sme si upevňovali zručnosti v oblasti hygieny, neustále sme opakovali už naučené.

Prítomnosť terapeutky na oddelení počas podávania stravy bola zameraná na:

- správnu kultúru stolovania a stravovania klientok,
- samostatnosť pri stolovaní – používanie kompletného príboru u klientok, ktoré ho vedia používať, prestierania, misiek na kompót, používanie podbradníkov a servítky po obede,
- dodržiavanie celkovej kultúry stolovania, správneho spôsobu podávania stravy klientkám, kŕmenie klientok po malých sústach, riadne požutie stravy,
- dodržiavanie čistoty stolov, riadu, jedálne.

Oblasť komunikácie:

- Klientky, ktoré vedia čítať ako napr. Tatiana U., Zuzana V., Claudia K. čítali

rozprávky ostatným klientkam. Tie sa snažili o reprodukciu vypočutého textu, a podľa toho ako reagovali na prečítaný text, bolo vidieť, že si z príbehu zapamätali veľa.

- Klientky, ktoré nevedia čítať Kvetoslava P., Beáta P. Anna Č. pracovali s obrázkovou knihou a ich úlohou bolo pomenovať jednotlivé obrázky v knihe, prípadne ukázať na opýtaný obrázok, či nakresliť čo na obrázku videli.
- Počúvali sme aj audio rozprávky, ako napr.: „O Šípkovej Ruženke, Dlhý, Široký a Bystrozraký, O Zlatovláske“. Klientky vypočuli rozprávku a po jej skončení sa snažili o reprodukciu počutého textu.

Oblasť motoriky:

Na prechádzkach do dediny a do parku sme sa rozprávali o rôznych veciach ale najviac o prírode. Klientky sa snažili vymenovať čo z prírody poznajú, aké zviera už videli a čo by chceli ešte vidieť. Popri tom sme sa venovali i iným oblastiam napr. pomenovávali sme farby áut, ktoré prešli okolo nás alebo sme určovali veľkosti rôznych predmetov, ktoré sa počas prechádzky pred nami objavili. Prechádzky boli zamerané na udržiavanie fyzickej kondície a na tréning rovnováhy. Imobilné klientky sa pohybovali pomocou invalidného vozíka a prechádzky boli zamerané na pobyt na čerstvom vzduchu. Klientke Ružene Š. sa najviac páčilo na terase kde sedávala na vozíku.

Pracovali sme s papierom, nožnicami a lepidlom, klientky rady maľujú a vymaľúvajú obrázky, dbali sme na dodržiavanie línií pri maľovaní aj strihaní. Dokonalé strihanie papiera alebo látky zvládali len dve klientky, preto prácu s nožnicami treba neustále trénovať. Jemnú motoriku sme precvičovali formou navliekania korálok na špagát, klientky ako Beáta P., Kvetoslava P., Zuzana V., a Tatiana U. sa tešili, lebo si takto vyrobili náramok na ruku.

Tatiana U. rada háčkuje, tak pre všetky klientky na oddelení uháčkovala podložky na sedadlo stoličky. Spoločne sme ich pouväzovali na operadlo stoličky.

Rovnako sme sa starali o pridelený úsek areálu zariadenia, kde sme podľa potreby zametali, hrabali a vytrhávali burinu.

Klientky spolupracovali. Veľmi rady sa zapájali do vopred pripravených činností na oddelení. Pri všetkých činnostiach sme vždy dbali na dostatočné dodržiavanie bezpečnosti, možným poraneniam a úrazom sme predchádzali pomocou výberu vhodnej obuvi a vhodného odevu.

Po porade s p. riaditeľkou zariadenia v mesiaci máj prebiehali dokončovacie práce výrobkov na Prezentačnú výstavu klientov zariadení sociálnych služieb a následne príprava kostýmov, kulís, nácvik programu na rodičovské združenie, preto psychomotorické aktivity boli skrátené na 1. hodinu denne a boli zamerané na udržiavanie hygieny a kultúru stolovania a stravovania klientok.

Druhý polrok

Časové vymedzenie:

- psychomotorické aktivity na 6. oddelení prebiehali denne v dopoludňajších hodinách v čase od 8:00 hod do 12:00 hod.

Priestorové vymedzenie:

- spoločenské priestory 6. oddelenia, okolie zariadenia, areál priľahlého parku,

Cieľ psychomotorických aktivít:

- zvýšenie kvality života kliento
- Tento cieľ sme sa snažili naplniť prostredníctvom činností, ktoré boli zahrnuté v týchto oblastiach: oblasť sebaobsluhy, oblasť motoriky a oblasť komunikácie a sociálnych vzťahov.

Oblasť sebaobsluhy

V rámci sebaobslužných činností klientky:

- precvičovali a upevňovali **- osobnú hygienu** – umývanie a utieranie rúk pred jedlom a po jedle, po použití toalety, po príchode z vonku, používanie vreckoviek, česanie, používanie krému,
- venovali sa nácviku správneho obliekania odevov a obúvania topánok, zaväzovaniu šnúrok a zapínaniu zipsov na vetrovkách,
- upevňovali si vedomosti o tom ako sa treba obliekať a obúvať v jednotlivých ročných obdobiach, počas aktuálneho počasia, prečo sa používa pokrievka hlavy v slnečných dňoch a podobne,
- u klientok so stredne ťažkým a ťažkým stupňom mentálneho postihnutia sme mali na zreteli existujúce schopnosti a zručnosti klientky, naším cieľom bolo zachovať čo najvyššiu mieru samostatnosti a nezávislosti klientky v uvedených činnostiach,

Správne stolovanie

- upevňovali si zručnosti a schopnosti pri stravovaní,
- používali prestierania,
- snažili sa o dodržiavanie hygienických návykov- umývanie rúk, pred a po jedle,
- po ukončení stravovania používali obrúsky na utretie úst,
- trénovali a niektoré si už upevňovali schopnosť narábať s príborom.

Oblasť motoriky - hrubá motorika

- na udržiavanie celkovej fyzickej kondície sme často chodili na prechádzky,
- striedali sme rovný a nerovný terén a pokúšali sa trénovať správne dýchanie počas chôdze,
- trénovali sme hádzanie, kopanie, kotúľanie, chytanie lopty a hod na cieľ,

- venovali sme sa pracovným činnostiam ako – udržiavanie čistoty a poriadku na oddelení, vonku zametanie chodníkov, trhanie buriny, hrabanie popadaného lístia alebo zbieranie halúzok,
- v jesennom období v rámci areálu sme zbierali jesenné plody ako – gaštany, šípky, šišky, listy a použili sme ich pre tvorbu výzdoby na oddelení,
- tancovali podľa vlastnej fantázie a pocitu na rôzne melódie.

Jemná motorika

- vyfarbovali sme ohraničené plochy, pracovali na výrobe mozaiky, z plastelíny tvarovali jednoduché prvky, navliekali koráliky, stavali kocky, vkladali predmety do príslušných otvorov,
- vyšívali na predlohou z tvrdého papiera,
- vyrobili si rôzne dekorácie najmä z papiera, ktoré sa ďalej použili na výzdobu oddelenia, (strihanie, krčenie, lepenie...)
- trénovali správny úchop ceruzky a nožníc, pričom im bola, podľa potreby nápomocná terapeutka,
- s klientkami, ktoré sú ťažšie fyzicky handicapované - majú zhoršenú motoriku rúk sme trénovali úchop predmetu, držanie hračky, ceruzky a pod..

Oblasť komunikácie

- komnikácia na oddelení prebiehala prostredníctvom rozprávania sa na rôzne témy,
- výučbou básničiek k rôznym príležitostiam,
- čítaním klientok pre ostatných, napr. rozprávok, príbehov zo života, atď.,
- počúvali rozprávky z CD prehrávača a následne sa snažili zreprodukovať vypočutý text, alebo nakresliť čo počuli,
- klientky, ktoré čítať nevedia, pracovali s obrázkovou knihou a ich úlohou bolo obrázky v knihe pomenovať alebo ukázať,
- s klientkami, ktoré nekomunikujú verbálne, bola komunikácia riešená pomocou výraznej mimiky a gest

Účinky psychomotorických aktivít a jej význam v rámci terapie:

- uspokojovanie potrieb klientok,
- odbúranie nadbytočnej energie,
- vyjadrenie svojich pocitov, potrieb, túžob a predstáv,
- aktívne a efektívne využitie voľného času,
- upevňovanie svojho zdravia,

- udržiavanie v aktivite,
- zvyšovanie miery samostatnosti v oblasti sebaobsluhy,
- upevňovanie a opakovanie už naučených schopností a zručností,
- získanie nových poznatkov atď..

Klientky počas psychomotorických aktivít pracovali dobrovoľne a aktívne spolupracovali. Na základe osobitostí klientok, boli činnosti počas terapií, podľa potreby menené, dopĺňané a prispôsobované klientkam. Aby sme eliminovali možné poranenia a úrazy klientok, (bola vhodným spôsobom) pri všetkých činnostiach, zabezpečená a dodržiavaná bezpečnosť pri práci.

Spracovala: Mgr. Viera Rýšová

Vyhodnotenie psychomotorických aktivít 7. oddelenia za rok 2016

Prvý polrok

Časové vymedzenie:

Psychomotorické aktivity v prvom polroku 2016 prebiehali v oddelení č.7 denne v čase od 8:45 do 10:00 hod. resp. od 8:00 do 8:55 hod. Do tohto programu boli zapojené všetky klientky oddelenia.

Zohľadňovali sa individuálne schopnosti a vekové kategórie klientok.
Sledovali sme psychomotorický rozvoj klientok po stránke psychickej, fyzickej a sociálnej. Pracovali sme podľa vopred zostavených plánov psychomotorických aktivít.

Psychomotorické aktivity boli zamerané na oblasť:

- neuromotoriky
- senzomotoriky
- psychomotoriky
- sociomotoriky

Zameriavali sme sa na tieto úlohy:

- rozvíjať zmyslové analyzátory formou hier
- učiť klientky dodržiavať zásady denného režimu
- viesť k čistote, poriadku a sebaobsluhe
- podporovať nadväzovanie sociálnych kontaktov
- viesť klientky k pohybovej aktivite, najmä na čerstvom vzduchu

- utvárať návyky správneho držania tela, správnej chôdze
- zdokonaľovať nervovú a svalovú koordináciu
- rozvíjať motorickú zručnosť

Volili sme zásadu multisenzorického prístupu - aby bolo zapojených čím viac zmyslov. Dbali sme na správnu motiváciu, usmerňovanie a kontrolu počas rôznych druhov činností.

Pri činnostiach sme používali didaktické hry, ktoré rozvíjajú pozorovacie schopnosti klientok, predstavivosť, obrazotvornosť, koncentráciu a pamäť („Čarovná škatuľa“, „Zhromažďovanie kamienkov“, „Na prechádzke“, „Echo hra“, „Na hada“, „Fúra kociek“, „Rob to po mne“, „Hľadaj loptičku“.

Denne sme trénovali **sebaobslužné** činnosti (obliekanie, obúvanie, umývanie rúk) so všetkými klientkami podľa ich individuálnych schopností. Väčšina klientok vykonávala tieto činnosti len s pomocou (okrem Gabriely K., ktorá pomáhala ostatným klientkam).

Jemnú motoriku sme trénovali pomocou týchto aktivít:

- trhanie a krčenie papiera
- navliekanie korálok
- zbieranie kamienkov, kvetov
- modelovanie z plastelíny
- vymaľovávanie a čmáranie pastelkami
- otváranie a zatváranie zásuviek, dverí

Hrubú motoriku sme precvičovali nasledovnými aktivitami:

- pohybové hry v telocvični za nepriaznivého počasia
- pohybové hry na ihrisku za priaznivého počasia
- relaxačné cvičenia
- vychádzky

Klientky boli počas činnosti verbálne a názorne usmerňované terapeutkou.
Hmatom sme rozoznávali tvrdosť a mäkkosť predmetov.
Rozvíjali sme priestorovú orientáciu (hore, dole, blízko, ďaleko).
Dbali sme na rozvíjanie slovnej zásoby a stimuláciu reči (konkrétne predmety – obrázky – slovné inštrukcie).

Učili sme sa rôzne riekanky, vyčítanky a básničky (podľa aktuálnych ročných období).

Pozornosť sme venovali aj pracovnej terapii (zametanie chodníkov, trhanie buriny)
Pochvalu za snahu pri vykonávaní týchto činností si aj naďalej zaslúži Gabriela K.
Prezerali sme obrázky v knižkách, časopisoch a snažili sa o ich správne pomenovanie. Hrali

sme sa s rôznymi obrázkami, hračkami, skladačkami, pexesom.

Počas psychomotorických činností sme rešpektovali presne stanovené herné zásady. S klientkami sme pravidelne chodievali na vychádzky do okolia .

Snažili sme sa, aby naplánované činnosti boli zaujímavé a príťažlivé, aby prinášali klientkam radosť a uspokojenie.

Osobitnú pozornosť sme venovali aj duševnej hygiene (relaxácia, psychostimulácia).

Druhý polrok

Časové vymedzenie:

Psychomotorické aktivity prebiehali denne v čase od 8:00 do 8:55 hod. Zúčastňovali sa ich aj klientky 1. oddelenia podľa stanoveného harmonogramu.

Priestorové vymedzenie:

Aktivity sa uskutočňovali v priestoroch 7. oddelenia a v areáli domova.

V období od 26.10.2016 do 13.12.2016 bola terapeutka práceneschopná. Záujmovú a aktivizačnú činnosť s klientkami vykonávali pracovníčky Oddelenia zdravotnej starostlivosti.

Pracovali sme podľa plánov psychomotorických aktivít.

Zohľadňovali sa individuálne schopnosti a vekové kategórie klientok. Sledovali sme psychomotorický rozvoj klientok po stránke psychickej, fyzickej a sociálnej.

Psychomotorické aktivity boli zamerané na oblasť:

- psychomotoriky
- neuromotoriky
- senzomotoriky
- sociomotoriky

Cieľom psychomotorických aktivít bolo:

- učiť klientky dodržiavať zásady denného režimu
- viesť k čistote, poriadku a sebaobsluhe
- utvárať návyky správneho držania tela, správnej chôdze
- zdokonaľovať nervovú a svalovú koordináciu, odstraňovať zlozvyky
- rozvíjať motorickú zručnosť
- rozvíjať zmyslové analyzátory formou hier
- podporovať nadväzovanie sociálnych kontaktov
- viesť klientky k pohybovej aktivite, najmä na čerstvom vzduchu

Dbali sme aj naďalej na správnu motiváciu, usmerňovanie a kontrolu počas rôznych druhov činností.

Pri činnostiach sme používali didaktické hry, ktoré rozvíjajú pozorovacie schopnosti klientok, predstavivosť, obrazotvornosť, koncentráciu a pamäť.

Denne sme trénovali **sebaobslužné** činnosti (obliekanie, obúvanie, umývanie rúk) so všetkými klientkami podľa ich individuálnych schopností. Väčšina klientok vykonávala tieto činnosti len s pomocou.

Jemnú motoriku sme trénovali pomocou týchto aktivít:

- čmáranie na papier
- vkladanie predmetov do otvorov
- navliekanie korálok
- trhanie a krčenie papiera
- navliekanie šnúrky do drevenej topánky
- otváranie a zatváranie zásuviek a dverí
- čmáranie na chodník
- zažínanie a zhasínanie svetla
- zber kvetov
- triedenie kociek podľa farieb
- kreslenie farebnými ceruzkami
- listovanie v leporele, časopise
- pečiatkovanie a rozfúkavanie farieb
- práca s plastelínou
- vyfarbovanie predkresleného
- stavanie hradu z farebných kociek
- práca so zvukovými hračkami
- prstomaľba
- hra s loptou (držanie lopty, podávanie, kotúľanie, chytanie, hádzanie)
- ukladanie hračiek na miesto
- práca s prírodným materiálom
- správne uchopenie ceruzky

Hrubú motoriku sme precvičovali nasledovnými aktivitami:

- chôdza – beh (pomalý, rýchly)
- skoky z podložky

- hudobno- pohybové hry
- chôdza po penových kvádroch
- ťahanie hračiek
- vychádzky
- chôdza po rovnom a členitom teréne –rôzne tempo
- chôdza po schodoch - s pomocou
- chôdza v kruhu, dvojice, trojice
- prekračovanie prekážok

Rozvíjali sme priestorovú orientáciu (hore, dole, blízko, ďaleko). Hmatom sme rozoznávali tvrdosť a mäkkosť predmetov.

Dbali sme na rozvíjanie slovnej zásoby a stimuláciu reči (konkrétne predmety – obrázky – slovné inštrukcie). Učili sme sa rôzne riekanky, vyčítanky a básničky (podľa aktuálnych ročných období).

Pozornosť sme venovali aj pracovnej terapii :

- zametanie chodníkov
- trhanie buriny

Pochvalu za snahu pri vykonávaní týchto činností si zaslúži aj naďalej Gabriela K.

V rámci komunikácie sme sa zameriavali na tieto úlohy:

- nadviazanie očného kontaktu
- nadviazanie rečového kontaktu
- tvorenie slov a tvorenie viet – jednoduché
- nadviazanie nonverbálnej komunikácie
- prezeranie obrázkov v knižkách, časopisoch – ich správne pomenovanie
- reprodukcia rozprávok
- učenie riekaniek, vyčítaniek – vytlieskavaním, spev piesní

Počas psychomotorických činností sme rešpektovali presne stanovené herné zásady. Osobitnú pozornosť sme venovali aj duševnej hygiene (relaxácia, psychostimulácia).

S klientkami sme pravidelne chodievali na vychádzky do okolia .

Každú činnosť sme ukončili relaxáciou, počúvaním hudby.

Spracovala: Antónia Slováková

Vyhodnotenie stimulačných aktivít 8. oddelenia za rok 2016

Prvý polrok

Časový rámec:

Pracovné dni v čase od 9.00 hod. do 10.00. hod.

Od 02. 05. 16 v čase od 9.45 hod. do 10.45 hod.

Priestorové zabezpečenie:

- spoločenské priestory 8. oddelenia,
- priestory priľahlého parku a blízke okolie DSS,
- multisenzorická miestnosť.

Cieľ:

- zvýšenie kvality života ťažko mentálne postihnutých klientov

Obsah:

- hrové aktivity,
- prechádzky,
- aktivity využívajúce prvky muzikoterapie, dramatoterapie, psychomotorickej terapie, taktilnej terapie.

Forma:

- Individuálna forma práce s klientmi

Preferovanie tejto formy práce vytvára dostatok príležitostí pre vzájomné spoznávanie sa a tvorí základy pre vybudovanie kvalitatívne hodnotnejšieho vzťahu založenom na dôvere. Zároveň umožňuje terapeutovi reagovať adekvátnym spôsobom v akejkoľvek situácii a citlivejšie napĺňať potreby klienta.

- Skupinová forma práce

Túto formu práce terapeut využíval predovšetkým pri aplikácii foriem muzikoterapie a dramatoterapie. Hlavným cieľom bolo vytvoriť príjemnú, radostnú a uvoľnenú atmosféru a podľa možnosti zaujať všetkých členov skupiny. Prostredníctvom týchto aktivít menil stereotýpiu skupinovej dynamiky. Táto forma práce sa javila ako efektívna a medzi klientmi mimoriadne obľúbená.

Metódy:

- stimulácia senzomotorických schopností,
- stimulácia psychomotorických schopností,
- stimulácia kognitívnych schopností,

- stimulácia sociálnych zručností.

Konkrétne stimulačné aktivity:

V prvom polroku 2016 práca s klientmi 8. oddelenia prebiehala nepravidelne z dôvodu:

- zastupovania kolegyne v dramatoterapii

Pri práci s klientkami počas stimulačných aktivít, k základným prostriedkom využívaným k naplneniu cieľov patrila primeraná forma motivácie, pochvala, povzbudzovanie a neustále opakovanie. Z naplánovaných aktivít z dôvodu zastupovania kolegyne Bc. Silvii Štefkovej počas dlhodobej práceneschopnosti, boli s klientmi splnené len tieto činnosti :

- spievanie piesní terapeutkou,
- jemné dotýkanie sa klienta penovou loptičkou,
- dotýkanie sa predmetov, stimulácia klienta k úchopu,
- pohybovanie predmetov jasných farieb v úrovni očí klienta (stimulácia zrakového vnímania, pohyb očami, otáčanie hlavou),
- improvizované hry s využitím rečňovaniek,
- vyfukovanie bublín z bublifuku, sledovanie bublín,
- pobyt vonku – klientky boli zdravotníckou pracovníčkou vysádzané na nádvorie kaštieľa.

Vyššie uvedené stimulačné aktivity sa u klientov stretali s pozitívnymi reakciami a pozitívnou spätnou väzbou – očný kontakt, úsmev na tvári – až smiech, zmena pohybu tela a hlasité pokrikovanie neartikulovaných zvukov. Klienti sa tešili z každého príchodu terapeuta na oddelenie a každý očakával, že to bude práve on, s ktorým bude pracovať alebo, ktorý pôjde von. Spojitosťou medzi príchodom terapeuta na oddelenie a pozitívnou zmenou u klientov sme sa opäť utvrdili v tom, že i najťažšie postihnutý jedinec je schopný preukazovať isté zmeny v správaní a existuje u neho proces učenia.

Multisenzorická miestnosť:

V rámci individuálneho prístupu ku klientovi boli v multisenzorickej miestnosti využívané všetky nainštalované zariadenia. Dôsledne boli zvažované fyziologické a psychomotorické osobitosti klientok, aby jednotlivé činnosti smerovali k naplneniu cieľa a neboli pre klienta frustrujúce ale prinášali mu radosť. Aktivity počas terapií v multisenzorickej miestnosti prebiehali v príjemnej atmosfére s cieľom stimulovania zmyslového vnímania a zvyšovania kvality života ťažko postihnutých klientov. Klienti tu

mali možnosť zrelaxovať, uvoľniť sa, zažiť príjemné chvíle a príležitosť užiť si prostredie vlastným tempom. I napriek tomu, že nevedeli vyjadriť svoje pocity verbálne, na ich tvárach bola vždy vidieť spokojnosť, dobrá nálada, pohoda a zrelaxovanie.
Aktivity, ktoré boli realizované s klientmi počas uplynulého obdobia, boli stanovené v súlade s hlavným cieľom stimulačných aktivít, zvýšiť kvalitu života ťažko postihnutých klientov.

Druhý polrok

Časový rámec:

V druhom polroku 2016 prebiehali stimulačné aktivity na 8. oddelení v čase od 9.45 hod. do 10.45 hod.

Priestorové zabezpečenie:

- spoločenské priestory 8. oddelenia,
- priestory priľahlého parku a blízke okolie DSS,
- multisenzorická miestnosť.

Cieľ:

- zvýšenie kvality života ťažko mentálne postihnutých klientov

Obsah:

- hrové aktivity,
- prechádzky,
- aktivity využívajúce prvky muzikoterapie, dramatoterapie, psychomotorickej terapie, taktilnej terapie.

Konkrétne stimulačné aktivity:

Pri práci s klientkami počas stimulačných aktivít, k základným prostriedkom využívaným k naplneniu cieľov patrila primeraná forma motivácie, pochvala, povzbudzovanie a neustále opakovanie.

Klientky počas stimulačných aktivít:

- počúvali spev terapeutky a jednoduché detské piesne,
- pri počúvaní piesní sa pokúšali rozozvučať hudobné nástroje Orffovho inštrumentária,
- zabávali sa so zvukovými hračkami, pokúšali sa s nimi manipulovať (stláčali gombíky, ktoré spúšťali melódie, otáčali kolieskom, ktoré vydávalo zvuk atď.)
- pri hre so šatkou na skrývačku sa vždy veľmi pobavili, činnosť sa im veľmi páčla,

- krčili papier, čo zvládli len niektoré klientky,
- pri jemnom dotýkaní penovou loptičkou po rôznych častiach tela neprotestovali, (okrem jednej klientky, ktorá nemá rada, keď sa jej niekto dotýka),
- niektoré zvládli uchopiť podávaný predmet do rúk, (po rozcvičení a rozhýbaní)
- snažili sa otáčať hlavu pri pohybovaní predmetov v úrovni očí s primeraným verbálnym komentárom terapeutky,
- sledovali ako na zem padajú vyfúknuté bubliny z bublifuku a hýbali rukami akoby ich chceli chytiť,
- počas pobytu vonku väčšinou trávili čas na nádvorí alebo v parku.

I v tomto polroku sa ukázala byť práca s klientkami veľmi zaujímavá a povzbudzujúca. Pri každom príchode terapeutky na oddelenie, bola na ich tvárach vidieť radosť, dobrá nálada a spokojnosť. Niekedy tíško, inokedy s občasnými zvukovými prejavmi sa stávali vnímavými pozorovateľkami a poslucháčkami počas každej činnosti, ktorú sme sa snažili vykonávať. Ich oči žiarili od radosti, úsmevy na tvárach prezrádzali, že chcú pracovať, zabávať sa, počúvať hudbu, sledovať divadielko alebo len tak jednoducho relaxovať. Každý deň strávený v prítomnosti takto pozitívne naladených ľudí, i napriek ich ťažkému handicapu, povzbudí človeka do ďalšej práce s nimi. I teraz sme sa presvedčili o tom, že i ťažko postihnutý človek má radosť zo života, že je schopný preukazovať isté zmeny v správaní a existuje u neho proces učenia.

Multisenzorická miestnosť:

V rámci individuálneho prístupu ku klientovi boli v multisenzorickej miestnosti využívané všetky nainštalované zariadenia. Dôsledne boli zvažované fyziologické a psychomotorické osobitosti klientok, aby jednotlivé činnosti smerovali k naplneniu cieľa a neboli pre klienta frustrujúce ale prinášali mu radosť. Aktivity počas terapií v multisenzorickej miestnosti prebiehali v príjemnej atmosfére s cieľom stimulovania zmyslového vnímania a zvyšovania kvality života ťažko postihnutých klientov. Klienti tu mali možnosť zrelaxovať, uvoľniť sa, zažiť príjemné chvíle a príležitosť užiť si prostredie vlastným tempom. I napriek tomu, že nevedeli vyjadriť svoje pocity verbálne, na ich tvárach bola vždy vidieť spokojnosť, dobrá nálada, pohoda a zrelaxovanie.

Aktivity, ktoré boli realizované s klientmi počas uplynulého obdobia, boli stanovené v súlade s hlavným cieľom stimulačných aktivít, zvýšiť kvalitu života ťažko postihnutých klientov.

Spracovala: Mgr. Viera Rýšová

Vyhodnotenie činností a aktivít 9. oddelenia za rok 2016

Prvý polrok

V prvom polroku 2016 na 9. oddelení boli činnosti a aktivity klientok opäť zamerané na bežné denné činnosti, na ktorých sa podieľali podľa stanovených harmonogramov oddelenia. Túto činnosť zabezpečoval personál zdravotníckeho oddelenia - ošetrovateľky a opatrovateľky.

Pri bežných denných činnostiach klientky pod dohľadom zdravotného personálu pomáhali:

- pri upratovaní izieb - ustielali postele, upratovali osobné veci v skrinkách, vysávali, utierali prach, udržiavali celkový poriadok,
- pri upratovaní spoločných priestorov v chodbe - vysávali koberec a umývali dlážku,
- pri upratovaní sociálnych zariadení a kúpeľne - umývali toalety, umývadlá, vane, zrkadlá a dlážky, dbali na to, aby sa nezhromažďovala špinavá bielizeň v priestoroch kúpeľne, preto ju odvážali do práčovne,
- pri práci s bielizňou – vozili špinavú bielizeň do práčovne, čistú z práčovne a pomáhali pri ukladaní do šatníka,
- pri práci v kuchynke - zdravotnému personálu boli nápomocné pri vození stravy z kuchyne, pričom dbali na hygienické zásady pri jej prevážaní a na čistotu káričiek, na ktorých stravu vozili, pred každým jedlom pripravili prestierania, taniere, príbory, misky, poháre, po jedle umývali riad, upratovali jedáleň,
- pri práci v parku – zametali chodníky, čistili záhony, priekopu, vyvážali burinu a polievali kvety.

Počas prvého polroka sa klientky zúčastnili:

- sociálnych terapií, ktoré absolvovali denne podľa harmonogramu účasti, dopoludnia i popoludní pod vedením sociálnych terapeutiek,
- výletov a pobytov - Topoľníky, Pastuchov, Jahodná, Osuské, Senica, Hronský Beňadik, Plavecké Podhradie,
- kultúrnospoločenských podujatí, rôznych vystúpení, voľnočasových a športových aktivít, nákupov v Senici, prechádzok atď.

Druhý polrok

S účinnosťou od 20.07.2016 bola uskutočnená zmena, na základe ktorej terapeutka ukončila dopoludňajšie psychomotorické aktivity na 1. oddelení a realizovala ich na 9. oddelení. Dôvodom zmeny bolo presťahovanie klientky z 1. oddelenia na 9. oddelenie. Keďže klientka vyžadovala individuálny prístup a bolo potrebné sa jej naďalej venovať, bola terapeutka presunutá spolu s ňou na 9. oddelenie. Činnosti boli zamerané na individuálnu prácu s touto klientkou a jej zapájanie do skupiny. Do psychomotorických aktivít v rámci 9. oddelenia boli postupne zapojené všetky klientky. Psychomotorické aktivity prebiehali denne, v čase 8.00 – 12.00 hod. Využívané boli priestory 9. oddelenia, telocvične, spoločenskej miestnosti, kuchynky 10. oddelenia, areálu DSS a jeho blízke okolie.

Aktivity mali skupinový aj individuálny charakter. Dodržiavané boli práva klientok, princíp dobrovoľnosti a možnosť slobodnej voľby. Rešpektované boli ich potreby a záujmy. Zohľadnené boli vždy osobitosti a špecifiká každej klientky. Obsahom boli činnosti zamerané na aktivizáciu, udržiavanie sebaobslužných návykov, pracovných návykov, tréning sociálnych zručností, spolupráce, podporu v oblasti kognitívnych schopností, motorických zručností a komunikácie. Cieľom aktivít bolo zvýšenie kvality života, aktivizácia, efektívne využitie voľného čase, podpora záujmov a možnosť sebauplatnenia.

Prehľad realizovaných psychomotorických aktivít v 2. polroku 2016:

Oblasť sebaobsluhy

- ranná toaleta,
- umývanie rúk pred jedlom/po jedle,
- obliekanie/vyzliekanie,
- obúvanie/vyzúvanie,
- viazanie šnúrok,
- zapínanie zipsov/gombíkov,
- používanie príbora.

Oblasť pracovných návykov, pohybových schopností, motorických zručností a spolupráce

- úprava postele,
- prezliekanie posteľnej bielizne,
- skladanie osobnej bielizne,
- ukladanie bielizne do skríň,

- zametanie izby,
- vysávanie,
- umývanie podlahy a schodov,
- utieranie prachu,
- umývanie políc/skriniek,
- umývanie kúpeľne/WC,
- umývanie riadu,
- umývanie stolov,
- umývanie kuchynskej linky,
- polievanie kvetov,
- vynášanie odpadkov,
- stolovanie,
- hrabanie/zametanie prideleného úseku v rámci areálu DSS,
- zbieranie popadaných konárov zo stromov v parku DSS,
- zbieranie, krájanie a sušenie nazbieraného ovocia,
- zbieranie/sušenie šípok,
- varenie čaju/kávy,
- pečenie a zdobenie medovníkov,
- pomoc pri upratovaní telocvične/spoločenskej miestnosti,
- vychádzky,
- diskotéky v telocvični.

Oblasť kognitívnych schopností, sociálnych zručností a komunikácie

- rozhovory „Čo deň dal?“,
- diskusie na zadané témy,
- posedenie pri káve/čaji spojené s rozprávaním na rôzne témy,
- návštevy 8. ddelenia spojené s čítaním rozprávok,
- spoločenské hry,
- skladanie puzzle/magnetických obrázkov,
- práca s časopismi (čítanie, prezeranie obrázkov, vystrihovanie, lepenie...),
- čítanie príbehov,
- písanie,
- počítanie,

- kreslenie/maľovanie,
- odtláčanie,
- práca so špagátom,
- navliekanie/viazanie,
- lepenie,
- strihanie,
- počúvanie audiorazprávky „Čarovná šatka“,
- výroba kvetov z papiera,
- výroba vtákov z papiera,
- výroba koláže,
- hry so zameraním na pozornosť a pamäť „Kde je to?, Kam to patrí?,
- tvorba príspevkov do časopisu „Rohovské noviny“,
- výzdoba oddelenia,
- výroba vianočných pozdravov,
- spev ľudových/moderných piesní, spev kolied,
- slovné hry, tvorba rýmov, učenie básní.

Spracovala: Bc. Silvia Štefková

Vyhodnotenie sociálnej rehabilitácie na 10. oddelení za rok 2016

Prvý polrok

V prvom polroku 2016 v 10 oddelení prišlo k viacerým personálnym zmenám. Sociálna terapeutka Mgr. Oľga Havelová ukončila v mesiaci apríl pracovný pomer. Na oddelení zostali pracovať sociálne terapeutky Mgr. Zuzana Držková Serdahelyová a Bc. Lucia Janíková, ktoré pokračovali v sociálnej rehabilitácii pri každodenných činnostiach klientok podľa stanovených plánov na rok 2016. Začiatkom mesiaca máj začali obe sociálne terapeutky pracovať na oddelení terapií, výchovy a sociálnej rehabilitácie ako sociálne terapeutky oddelení 2, 5 a 6. Na 10. oddelenie bola z oddelenia zdravotnej starostlivosti presunutá Soňa Ďurčeková.

V rámci sociálnej rehabilitácie sa klientky podieľali na týchto činnostiach:

Oblasť sebaobsluhy:

- upevňovali si zručnosti v rannej toalete: dentálna hygiena, úprava účesu, úprava lôžok, zvolenie si vhodného a primeraného oblečenia.

Oblasť pracovných zručností:

- práca s bielizňou (pomáhali pri označovaní bielizne – vyšitím čísla),
- asistovali spolubývajúcim vozíčkarkám pri úkonoch, ktoré nezvládajú samostatne,
- v okolí domčeka ale celého areálu DSS (zametali chodníky, okopávali a pripravovali pôdu pre výsadbu kvetov, polievali kvety, čistili záhony od buriny),
- varili a podávali kávu,

Oblasť komunikácie:

- všetky klientky mali možnosť pri psychohygienickom rozhovore so sociálnou terapeutkou vyjadriť svoje pocity a vlastný názor,
- dostávali priestor na ventiláciu,
- boli usmerňované pri neadekvátnom správaní sa nielen voči sebe, ale aj voči spolubývajúcim,
- pravidelne sa zúčastňovali popoludňajších terapií,
- reprezentovali zariadenie na rôznych športových a spoločenských akciách mimo zariadenia DSS,
- zúčastnili sa maškarného lesu v DSS Jahodná, športových hier v Pastuchove, v Topoľníkoch, v Osuskom, tvorivých dielní v KD Senica v rámci prezentačnej výstavy klientov ZSS Senického a Skalického okresu, kultúrnospoločenskej akcii v KD Senica pri príležitosti 10. výročia založenia DS Svetluška, duchovnej púti do Hronského Beňadika spojenej s výletom do Nitry a Trnavy a agroturistiky v Plaveckom Podhradí – týždenný pobyt.

Za prítomnosti sociálnych terapeutiek sa klientky zapájali do všetkých denných činností, čo si vyžadoval chod oddelenia. V tomto duchu sa bude pokračovať i v druhom polroku 2016.

Druhý polrok

V druhom polroku 2016 na 10. oddelení boli činnosti a aktivity klientok opäť zamerané na bežné denné činnosti, na ktorých sa podieľali podľa stanovených harmonogramov oddelenia. Túto činnosť zabezpečoval personál oddelenia zdravotnej starostlivosti o klienta – ošetrovateľky a opatrovateľky.

Pri bežných denných činnostiach klientky pod dohľadom zdravotného personálu pomáhali:

- pri upratovaní izieb - ustielali postele, upratovali osobné veci v skrinkách, vysávali, utierali prach, umývali podlahu a udržiavali celkový poriadok,
- pri udržiavaní čistoty sociálnych zariadení a kúpeľne - umývali toalety vane umývadlá, sprchový kút, zrkadlá a dlážky,
- pri práci so špinavou bielizňou - dbali na to, aby sa nezhromažďovala špinavá bielizeň v priestoroch kúpeľne,
- pri práci s bielizňou - odvážali špinavú bielizeň do práčovne a čistú z práčovne, ktorú následne pomáhali ukladať do skríň na oddelení,
- pri práci v kuchynke – zdravotnému personálu boli nápomocné pri vození stravy z kuchyne, pričom dbali na hygienické zásady pri jej prevážaní ako i na čistotu káričiek, v ktorých stravu vozili, pred každým jedlom pripravili prestierania, taniere, príbory, misky, poháre, po jedle umývali riad, upratovali jedáleň,
- pri prácach v parku – zametali chodníky, čistili záhony, priekopu, vyvážali burinu, polievali kvety a to všetko za dohľadu a usmernenia ergoterapeutky.

Klientky pracovali podľa harmonogramu prác oddelenia, ktoré vždy po dohode s klientkami, na každý týždeň zhotovila vedúca oddelenia.

Terapeutické aktivity spojené so sociálnou rehabilitáciou absolvovali klientky denne podľa harmonogramu účasti, dopoludnia i popoludní v rámci jednotlivých terapií pod vedením sociálnych terapeutiek.

Počas druhého polroka sa klientky zúčastnili:

výletov a pobytov – letný tábor v DS Svetluška v Kunove, pobyt pri mpri v Chorvátsku, jedna klientka sa zúčastnila duchovnej púti v Portugalsku, Francúzsku a Španielsku, Agroturistika v Plaveckom Podhradí, voľnočasových a športových aktivít, prechádzok v rámci zariadenia,výstava fotografií v Senici, kultúrno-spoločenských podujatí a vystúpení - spoločenská akcia - Postoj chvíľa si krásna - v Topoľníkoch, spoločensko-priateľské stretnutie s programom na tému – Piesne o láske - v Holíči, vystúpenie dvoch umelcov z Vajanského ochotníckeho divadla s pásmom piesní a poézie v KD v Rohove, Benefičný koncert v Senici, Vianočný večierok so sponzorom zariadenia p. E. Krajčíkom v Senici, Benefičný koncert v Šaštíne, posedenie so zamestnancami pri stromčeku v zariadení.

Spracovala : Soňa Ďurčeková

ČASŤ D : FOTODOKUMENTÁCIA

Púť klientok k Svätej bráne milosrdenstva v Hronskom Beňadiku

Agroturistika pod Plaveckým hradom

Z nášho života v DSS Rohov

Detský deň 2016

Letné aktivity v areáli

Vo Zvolene na výstave našich priateľov z DSS Symbia

Chorvátsko, september 2016

Púť za vierou, október 2016

Benefičný koncert klientov zss TTSK a hostí, Senica 2016

Jesenné aktivity ☺

Vianoce s našim sponzorom pánom Krajčíkom zo 101 Drogerie